

VESTNIK

NOTICIERO

III

1968

XIX

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Edi Škulj, Ramón Falcón 4158, Suc. 7, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor: Miha Benedičič, Pavle Rant, Anton Skubic, Rudolf Smersu. — Upravnik: Janez Kralj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Bs. Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Eduardo Škulj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans. Ovitek: arh. Jure Vombergar.

Naročnina: Argentina 500 pesov, Južna Amerika: enakovrednost v dolarjih, ZDA, Kanada: 3.50 dolarja, Evropa: enakovrednost ameriško-kanadske naročnine. — Za letalsko dostavljanje doplačati 3.50 dolarje.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko, Estados Unidos 425, Bs. Aires (33-7213).

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 970.247.

VESTNIK-NOTICIERO

1968/III — 19/7/68

Director: Eduardo Škulj, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires (7)
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 970.247 — 27-6-1968

¿Quiénes son los Eslovenos?

Existe una nación que en pleno siglo XX puede darse el lujo de ostentar estos curiosos records: tiene su mayor ciudad en los EE. UU., su centro cultural más activo en la Argentina, su acceso natural al mar en Italia y los lugares históricos de los orígenes de su nacionalidad, en Austria. Esta nación es la ESLOVENA, que hoy en día vive en unión política junto con los croatas, serbios y macedonios en Yugoslavia, aparte de las multitudes de emigrados dispersos por todos los continentes.

Llegados a Europa Central en el siglo VI d. Cr., los antecesores de los actuales eslovenos, ocuparon las cuencas de los ríos Drava, Sava, Soča y Zila y crearon un organismo estatal regido por una especie de parlamento, siendo elegido el Jefe de Estado democráticamente y en base a su capacidad y cualidades morales. Tales elecciones se realizaban en el Campo de Gospa Sveta (Nuestra Señora), hoy perteneciente a Austria, donde aún se conserva el trono de piedra, símbolo del poder de aquellos príncipes.

A fines del siglo VIII ha comenzado la cristianización de los eslovenos y poco más tarde los grandes apóstoles del mundo eslavo, los santos Cirilo y Metodio, han formado y consagrado a los primeros sacerdotes cristianos eslovenos. Desde entonces, el cristianismo ha entrado a formar parte de la esencia de lo esloveno y de su ulterior evolución. Esto tiene una importancia muy especial. Siendo los eslovenos un pueblo pequeño, pronto cayeron bajo la dependencia de otros pueblos más grandes y fueron incorporados finalmente en el siglo XIII a lo que llegaría a ser el gran imperio de los Habsburgos. La vida bajo el dominio extranjero hizo volcar la expresión de la vitalidad del pueblo esloveno de las armas hacia las letras. Desde la aparición del primer libro impreso en esloveno en 1551, han sido precisamente las letras la expresión máxima de su vivir nacional.

Hasta la llegada de los ejércitos napoleónicos, la vida eslovena transcurría lúgubre bajo la sombra de los castillos feudales y bajo la despiadada férula de la clase privilegiada. Pero desde entonces comienzan los grandes cambios estructurales de la sociedad, seguidos por la "primavera de las naciones", en 1848: entonces los eslovenos enunciaron por primera vez su decisión inquebrantable de formar un ente estatal propio, crearon

su bandera (tres franjas: blanco-azul-rojo) e iniciaron el penoso camino hacia la liberación, juntamente con las demás naciones del Imperio Austriaco. La lucha fue larga y ardua, duró casi un siglo. La dramática situación y su fe en el futuro acrecentó en grado extraordinario la vida cultural de los eslovenos, ya que sabían perfectamente que el único medio de conservar su existencia nacional entre sus poderosos vecinos —Austria, Alemania, Italia y Hungría— sería su alto nivel de cultura y civilización.

De este modo ya antes de la 1a. Guerra Mundial, Eslovenia desterró el analfabetismo, sembró su país de centros culturales y deportivos, cooperativas agrarias y de crédito alcanzando hasta las más remotas y pequeñas aldeas.

A pesar de ello, el escaso favor que desde el punto de vista económico gozaban en la Corte de Viena las regiones eslovenas, determinó la emigración en masa hacia las Américas, de ahí que hoy en día viva en Cleveland (EE UU) el mayor núcleo de eslovenos de todo el mundo.

Otra particularidad de la formación político-social de la Nación Eslovena ha sido, ya desde los últimos decenios del siglo pasado, la extraordinaria expansión del cooperativismo, inspirada en un sano idealismo y preocupación por el bien común y no en simples motivos utilitarios.

El 29 de octubre de 1918, al derrumbarse el Imperio Austro-Húngaro, declararon los eslovenos, su independencia nacional en la ciudad capital Ljubljana, uniéndose varias semanas más tarde juntamente con los croatas y serbios en el "Reino de los Servios, Croatas y Eslovenos", llamado más tarde Yugoslavia.

Recién entonces los eslovenos han podido iniciar verdaderamente su camino de plena realización nacional, a lo que contribuyó en modo muy especial la tan ansjada creación de la Universidad de Ljubljana y de la Academia Nacional de Artes y Ciencias, que ocupan un digno puesto entre sus congéneres del continente europeo.

Lamentablemente, la Segunda Guerra Mundial cortó abruptamente esa acelerada evolución, cayendo Eslovenia en mayo de 1945 bajo la dictadura comunista, perdiendo además por tal causa su natural puerta al mundo: el Golfo de Trieste.

El copiamiento del poder por parte de los comunistas esparció por todo el mundo centenares de miles de refugiados, de los cuales, el núcleo más importante se ha establecido en la hospitalaria República Argentina. Este núcleo esloveno ha creado en Buenos Aires el centro cultural más activo y fructífero, de modo que aún en la sojuzgada patria eslovena, Buenos Aires significa y simboliza la vida en libertad y progreso.

El 25 de Mayo esloveno ha sido hecho realidad el 29 de octubre de 1918; lograr el Nueve de Julio es el sagrado deber de las generaciones venideras.

Ob desetletnici smrti duhovnega svétnika Karla Škulja

Dne 22. julija 1958 je Vsemogočni poklical k sebi svojega zvestega služabnika, duhovnega svétnika Karla Škulja, da ga pravično poplača za njegovo vzorno službovanje. Deset let je od tedaj, pa je v srcih slovenskih protikomunističnih borcev še vedno živ spomin nanj, hvaležen spomin na velikega prijatelja in soborca.

Rajni svétnik Škulj je bil naš soborec. Ni se sicer boril s puško, toda pogumno in vztrajno se je boril z „uma svetlim mečem“ vedno in povsod, kjer je šlo za pravice slovenskega naroda, tako npr. že v Avstriji in pozneje v Jugoslaviji, boril se je zoper nemško nadutost na Kočevskem. Toda vso borbena silo svoje poštene slovenske in krščanske narave je posvetil boju zoper največjega sovražnika slovenskega naroda — zoper komuniste.

Svétnik Škulj je takoj ob začetku druge svetovne vojne na slovenskih tleh pravilno zaslutil, da bodo temne komunistične sile to vojno skušale izrabiti, da se na Slovenskem dokopljejo do oblasti. Zato je bil med prvimi, ki je začutil potrebo po organiziranem odporu zoper komunistično zlo. Že spomladi leta 1941 je pomagal ustanoviti edinico Slovenske legije v Dolenji vasi in dajal pobudo in vso potrebno pomoč, da se je ta organizacija razširila po slovenskih vaseh v ribniškem in kočevskem okolišu. V njegovem župnišču v Dolenji vasi so se zbirali vodniki Slovenske legije. V tem župnišču je bilo središče legijskega protikomunističnega delovanja v vsem tem okraju.

Predvidevanja in slutnje svétnika Škulja so se uresničile. Komunisti so tujo okupacijo res izrabili za izvedbo svoje revolucije. Začeli so nečloveško morili vse tiste, ki bi jih mogli ovirati pri prevzemu oblasti na Slovenskem. Tedaj se je v vsej svoji veličini pokazala pogumna in neuklonljiva narava svétnika Škulja. Aktivno je pomagal pri ustanavljanju vaških straž, v katere so takoj vstopili člani Slovenske legije in ostali slovenski možje in fantje, da branijo slovenska življenja. Bil je v svojem okolišu organizator ter idejni vodja protikomunističnega odpora.

Ob italijanski kapitulaciji je skupaj z vaškimi stražarji odšel na Turjak in Zapotok in se je od tam z nekaterimi stražarji prebil v Ljubljano, kjer je vse poskusil, da reši Turjak. Ni se mu to posrečilo in Turjak je padel v roke združenim italijanskim in partizanskim silam. Kdor je videl rajnega svétnika tiste dneve ob padcu Turjaka, vsega žalostnega in obupanega, je moral biti prepričan, da je šel za vedno. Toda ni bilo tako. Svétnik Škulj se je zavedal, da je treba biti boj na prej. Zato je sodeloval pri ustanovitvi domobranstva. Kakor so bili

preje vaški stražarji, tako so bili pozneje domobranci njegov ponos, up in ljubezen. Skupaj z njimi je leta 1945 zapustil domovino in odšel v begunstvo.

Begunska pot ga je pripeljala v Monigo. Tudi tam je neprestano mislil na domobrance, ki so ostali na Koroškem. Ko je zvedel, da so Angleži izdajalsko izročili domobrance komunistom, je bil zanj to tako velik udarec, da se je zdelo, da ga ne bo prenešel. Prav verjetno je, da je ta udarec povzročil srčno bolezen, na kateri je potem ves čas bolehal do svoje smrti. Kdor je bil v Argentini kaj več skupaj z rajnim svetnikom, dobro ve, kako je tih žalost glođala njegovo srce in mu tudi izkopala prezgodnji grob.

Vendar pa kljub svoji bolezni ni miroval. Večkrat je dejal svojim prijateljem: „Mi, ki smo se v tej vojni in revoluciji čudežno rešili, smo dolžni, da gojimo spomin na naše borce, na naše domobrance. Mi moramo o njih neprestano govoriti in pisati. Postaviti jim moramo spomenike sedaj v tujini, kjer živimo, pozneje pa veličastni spomenik doma.“ S tem namenom je ustanovil Vestnik. Vestnik je smatral poleg Slovenske Besede za svojo življenjsko nalogo. Zanj je zbiral podatke, slike, sredstva, vanj je izlival svoja čustva, svojo žalost pa tudi upanje, da bo Slovincem po težkih dnevih komunističnega suženjstva vendarle zasijalo sonce svobode.

Z Vestnikom je svetnik Škulj želel združiti vse razkropljene protikomunistične borce, vzdrževati med njimi borbeni duh in jih pripravljati za nadaljevanje boja proti nečloveškemu sovražniku — komunistu.

Ob desetletnici smrti svetnika Škulja bomo slovenski protikomunistični borci pokazali rajnemu svojo hvaležnost najbolj tako, da bomo v slogi in edinosti nadaljevali njegovo delo.

KUBA PLAČUJE REVOLUCIJE

Kolumbijske oblasti so odkrile skladišča orožja, ki je bilo namenjeno domačim komunistom, da izvršijo revolucionarni preobrat v Kolumbiji in prevzamejo oblast. Skupaj z orožjem pa so oblasti odkrile tudi važne zapiske in sezname vodilnih revolucionarjev. Našli so tudi seznam oseb, ki so dobile iz Kube denar za organizacijo revolucije v Kolumbiji. Pri teh osebah so državne oblasti napravile hitro preiskavo in našle 161.000 dolarjev. Denarne posle je vodil arhitekt Alfredo Casas Díaz. Ko je prišla ta zadeva v javnost, so komunisti razširili govorico, da je Casas večino denarja porabil zase.

BESEDA MLADINE

Na spominski proslavi v Buenos Airesu (2. 6. 1968) je imel urednik „Mladinske vezi“, akademik Tone Mizerit, ta govor:

Spoštovani!

V življenju vsakega naroda so dogodki, ki v perspektivi zgodovinske razdalje postanejo pravi mejniki delovanja in presojanja. Tudi naš mali slovenski narod ni brez njih, dasi so mnoge izmed naših obletnic žalnega značaja, spomini narodove tragike.

Težak je bil položaj v dneh revolucije. Nepoznanje stvarnosti, idejna zmeda, človeška stiska. Pritisk okupatorja z ene, in komunističnega izdajstva z druge strani. Narod se je znašel pred izbiro, ki je ni želel. Je sploh mogel svobodno izbirati pot? Tuji so izseljevali in požigali, pod bratomornimi streli rdečih krvnikov so padali narodni voditelji vseh področij javnega življenja. Udarili so po pastirjih, da bi razkropili ovce.

V tistih težkih trenutkih so se slovenski možje in fantje zavedli svoje dolžnosti in stopili pogumno v boj za obrambo slovenstva in krščanstva. Vse vojaške formacije, od prvih vaških straž do slovenske narodne vojske — domobrancev, so jasno dokazale, da slovenski človek še resnično „svojo zemljo ljubi“, in hoče na njej živeti v svobodi. — Lastna neizkušenost in tuji interesi pa so odločili drugače. Narod je bil obsojen na sužnost, cvet njegove mlade moči pa na smrt.

Leto za letom se od tedaj spominjamo teh narodovih mučencev. Gradimo jim spomenike, jim polagamo vence, prižigamo bakle, molimo zanje. Tudi danes smo se zbrali. Zbrali, da ponovno obnovimo vero v naše delo, ob misli na vse, ki so darovali svoja življenja za najvišje ideale slovenskega človeka, za svobodo in krščansko omiko. Kajti vse naše delo bi moralo nositi pečat nadaljevanja njihovega boja. In naša odločitev imeti iste temelje, na katerih so svoje prepričanje gradili oni. Demokratični odpor ni nastal le zaradi pokoljev in požigov, ne le zaradi brezupnega položaja tistih dni. Pokojni škof dr. Gregorij Rožman je že takrat označil komunizem kot največje zlo XX. stoletja in smrt za slovenski narod.

Danes, po 23 letih režima, je položaj slovenskega naroda brezupen kot še nikoli. Ne zaradi komunističnih idej, ne zaradi ekonomskega izkoriščanja. Hujša kot marksistična teorija je posledica, ki neizbežno sledi dvajsetletni brezbožni diktaturi. To je zmaterializiranje pretežne večine naroda, torej tudi tistega sektorja, ki režimu ni naklonjen, pa ne najde opore drugod. Moramo se namreč zavedati, da razen trdnih katoliških skupin, žive ostali deli prebivalstva v popolno materialističnem dudu in praksi. To se pozna v brezcilnosti mladine, a se pozna še bolj tragično v beli kugi, ki razsaja doma. Uradni podatki omenjajo, da je danes v Jugoslaviji letno

od 900 tisoč spočetij, le 400 tisoč rojstev. Torej pol milijona nerojenih življenj. In najvišji procent nosi Slovenija. Ne Nemci, ne Italijani, celo ne komunisti med revolucijo in po njej niso ubili toliko slovenskih življenj, kot jih danes ubijajo slovenske žene, zapeljane po dialektičnem materializmu komunizma. To je zločin, ki vpije v nebo. In ti stotisoči mučenci, neznane žrtve lažnega evangelija, ne umirajo z besedo odpuščanja na ustih, kot so umirali naši junaki. Olpuščanje teh slovenskih življenj pripada le Bogu, ki je pravičen sodnik.

In med nami. Koliko je naš idealizem še živ? Ni danes primeren dan, da si sprašamo vest in potem storimo vse, da tudi mi ne zapademo materializmu, ki nas že zablja v udobje in pozabo? Koliko naša skupnost še sloni na idealizmu? Koliko se v naših družinah poudarja ideja nad materijo? Najhujša leta emigracije so za nami. Sečaj, ko stoji večina na ekonomsko trdnih tleh, je že čas, da bolj poudarimo prednost duhovnih dobrin nad tavnimi. Tudi to je naše poslanstvo, ki smo ga prejeli od njih, ki jid danes častimo. In le tako bomo lahko izpolnili dolžnost, ki jo imamo do naroda.

Že prastari narodi so cenili svobodo nad vse. Za njih ni bil človek, kdor ni bil svoboden. Resnična svoboda pa je v tem, da oseba, skupnost ali narod lahko izbira, brez zunanjega vpliva, med dvema ali več dobrinami. V današnjem svetu pa se narodom hoče vsiliti izbira med zli. Vstala sta dva tabora in v ta dva tabora naj se razdeli vse človeštvo. Komunizem in kapitalizem. To je izbira, ki jo narodom sveta hočejo vsiliti proti njihovi volji in ki neizbežno vodi v smrt vsega duhovnega. Izbira, podobna tisti, ki jo je naš narod doživel med vojno, ko se je moral nesvobodno odločiti za manjše zlo. V obeh sistemih je ogrožena človekova osebnost. Eden in drugi predstavljata svoje vrste imperializem, in obojemu se je treba upreti z idejo. Ta lažna vsiljena izbira pa premoti mnoge, da nasedejo rdečim pastem. V največ primerih iz socialnih razlogov. Prevelike so krivice, ki jih lahko vsak dan vidimo na svetu: Dve tretjini ljudi nima dovolj telesne hrane, še večji del se utaplja v duhovni bedi, nešteti primeri zatiranja, rasne in idejne nestrpnosti, vse to zaslepi človeka, da vidi rešitev v diktaturi proletariata. A to je utopija. Komunizem je najmanj zmožen nuditi človeštvu socialnih rešitev. Kdor je prebral knjigo komunističnega ideologa Milovana Djilasa „Novi razred“, ne bo dvomil o tej trditvi. — Med nami smo imeli zgled, ki ga tudi mladi ohranjamo v najlepšem spominu, čeprav ga nismo dovolj poznali. To je bil pred kratkim pokojni dr. Celestin Ježec. On je kljub svoji socialistični prepričanosti in prav zaradi svojih globoko socialnih idej tako odločno zavrnil komunizem, kot malokdo med nami. Glede narodovega življenja pa nam jasno izpove svoje mnenje tržaški pisatelj Boris Pahor, ki je izrekel kot prepričan ateist besede: „Raje vidim, da krščanstvo rešuje slovenski narod, kot da ga ne bi nihče.“

Živimo v dobi preobratov. Po vsem svetu se pojavljajo gibanja, ki zlasti v zadnjih časih napovedujejo velike spremembe. V vseh teh gibanjih je mladina tista, ki sproži prvi sunek, kateremu potem sledijo ostali. V

Varšavi, Pragi, Berlinu, Rimu, Rio de Janeiru, Santiagu in nazadnje v Parizu. Sledijo popolnoma nasprotnim tokovom, včasih idejam, ki nimajo nobene skupne točke, a vsi so mladi. Se odgovorni v naši skupnosti zavedajo važnosti idejne vzgoje mladine? Ta idejna vzgoja sploh obstaja? In kolikor jo je po tisku in na raznih predavanjih, ali ne sloni pretežno na destruktivni podlagi, to je, kazanje napak nasprotnika prej kot resnične vrednote naše ideje? Tak način je škodljiv za nas same. Dokaz temu je idejna nejasnost, ki jo že opažamo pri posameznikih med mladino. Idejna nejasnost pa je prva stopnja v propadanju ideje. Poleg tega živimo še v dobi dialoga. Kako si moremo predstavljati dialog, če nismo na jasnem o osnovnih postavkah lastnega stališča? — Pač pa je idejna vzgoja na podlagi konstruktivnosti edini porok naše rasti. Zmaga naše ideje je resnična le takrat, kadar iz svoje moči prerastemo nasprotno idejo.

Sinoči smo čuli, kako je Antigona izrekla besede: „Sovraštvo ne, ljubezen je moj delež.“ Prelat dr. Odar je pred leti, ob današnji priliki izrekel besede, ki so zlata pot, po kateri moramo hoditi: „Le na pravici in na odpuščajoči ljubezni se bo gradil boljši svet, za katerega so dale življenje tudi slovenske protikomunistične žrtve. Osveta rodi le sovraštvo; ljubezen rodi samo ljubezen. Boja za boljši svet zato ne smemo voditi s stališča maščevanja, marveč ga moramo pomakniti na višjo raven. Ideja pravice in ljubezni proti ideji komunizma, ki seje samo sovraštvo ter preliva kri.“

Francoski pisatelj in mislec, veliki humanist Antoine de Saint-Exupéry je malo pred svojo zgodnjo smrtjo zapisal: „Kadar se človek hoče popolnoma izraziti, bo to dosegel le v smrti. Zakaj, kdor je izpovedal resnico, mora umreti, da bo njegova resnica dokončna.“ Naši junaki so izpovedali resnico, za to resnico so dali svoja življenja. S tem so nam zapustili poslanstvo in dolžnost, da to resnico, steptano v prahu in pomešano s krvjo, dvignemo in postavimo na oltar domovine, kjer so oni žrtvovani. Storimo lahko to le s svojim delom za svobodo naroda in krščansko omiko. S tem bo tudi njim dan najlepši spomin, hvaležnost, slava.

PREGANJANJE JUDOV V SOVJETSKI RUSIJI

Po lanskem porazu Arabcev v šestdnevni bitki z Izraelci, se je znova začelo preganjanje judov v raznih komunističnih državah, zlasti pa še v Sovjetski Rusiji. S tem preganjanjem se hočejo komunisti maščevati za nepričakovani poraz svojih zaveznikov Arabcev, katere so za boj z Izraelci dobro oborožili, dolgo časa vežbali in nato pognali proti Izraelu. V Sovjetski Rusiji in tudi na Poljskem so vrgli judovske profesorje, zdravnike, inženirje, uradnike iz služb, zaprli so jim skoraj vse sinagoge, mnoge jude poslali na prisilno delo itd. Zaradi tega se vršijo sedaj po svobodnem svetu protestna zborovanja zoper to preganjanje judov.

Bodočnost gverilskega vojskovanja

Gverilski način vojskovanja ni noben nov način vojskovanja. Zgodovina je polna primerov takega vojskovanja. Znano je npr. gverilsko vojskovanje Špancev zoper Napoleonovo vojsko in gverilsko (četniško) vojskovanje balkanskih narodov zoper Turke. V drugi svetovni vojni so v raznih, od Nemcev in Italijanov zasedenih državah, nastopale gverilske skupine. Po vojni pa je postalo posebno znano gverilsko vojskovanje v Alžiru in v južnih in centralnih ameriških državah. Primer največjega in najbolj srdittega gverilskega vojskovanja pa je danes Vietnam.

GVERILA IN KOMUNISTI

Komunisti so kmalu spoznali, da se po zakoniti poti nikdar ne bodo mogli polastiti oblasti v raznih državah. Zato so se oprijeli gverilskega vojskovanja, ki obstoja v izvrševanju malih vojnih akcij, v zahrbtnih napadih in hitrih umikih znotraj državnega ozemlja in vse to po načrtih, ki jih za te akcije pripravlja vrhovno komunistično vodstvo izven te države. To vodstvo daje na razpolago tudi potrebna sredstva in instruktorje za vodenje gverile.

Vsem je še v spominu gverilsko vojskovanje v Boliviji. Komunistično vodstvo je bilo mnjenja, da je Bolivija tista država v južni Ameriki, kjer se bodo komunisti najlaže polastili oblasti in tako dobili odskočno desko za vso Južno Ameriko. Računali so, da bodo dobili na svojo stran siromašno in nevedno bolivijsko ljudstvo in da posebnih težav z bolivijsko vojsko ne bo, ker je ta vojska znana kot slaba vojska. Pa so se krepko uračunali. Tudi najbolj znani mednarodni komunistični inštruktorji (Che Guevara, Debray, Bustos in dr.) niso mogli pridobiti revnega bolivijskega ljudstva in premagati bolivijske vojske, ki se je izkazala za dobro v boju s komunističnimi vsiljenci.

Ta nauspeh v Boliviji pa komunistov ni prestrašil. Še vedno je njihov cilj dobiti v raznih ameriških državah oblast v svoje roke s pomočjo gverile. Primere gverilskega vojskovanja imamo danes v Venezueli, Kolumbiji in Gvatemali. Že jutri pa se lahko pojavijo tudi drugod. Vedeti moramo, da nastopajo gverile po znanstveno preštudiranim načrtu takrat in tam, kadar in kjer so koristne za izvedbo komunističnih načrtov bodisi z namenom, da prevzamejo oblast, bodisi, da napravijo propagandni učinek na svetovno javnost.

VLOGA KUBE

Castro je kmalu po prevzemu oblasti na Kubi mislil, da bodo njegovega zgledu sledile razne ameriške države. Toda se je zmotil. Nikjer se mu

ni posrečilo ustvariti gibanja, ki naj bi s pomočjo domače revolucije vzelo državno oblast v svoje roke. Zato je nastopil z novo taktiko — z gverilo.

Iz vseh latinsko ameriških držav je Castro zbral na Kubi zanesljive, fanatične in sposobne komuniste ter jih začel vaditi v gverilskem vojskovanju. Nato je te inštruktorje poslal v razne države z nalogo, da pričnejo z gverilskimi akcijami. Teh inštruktorjev pa ne pošilja Castro samo v latinsko Ameriko, ampak tudi v Afriko.

Castro pa tudi s tem gverilskim vojskovanjem nima velikih uspehov. Ni se mu namreč posrečilo dobiti zaledja za svoje gverilce. Zaledje, t. j. pomoč domačega ljudstva na ozemlju, kjer deluje gverila, pa je za uspešno gverilsko vojskovanje kar najbolj važno. Kmečke množice latinske Amerike gverilcev niso podprle. To je bilo usodno za gverilce že v Boliviji in to je glavni vzrok neuspehov gverilskega vojskovanja tudi v drugih državah. Ameriško kmetstvo je po svoji naravi miroljubno in narodno zavedno, zato ni zaupalo in ne zaupa mednarodnim avanturistom, ki se postavljajo na čelo gverilskega vojskovanja.

Vprašati se moramo, čemu komunizem — kljub dosedanjim neuspehom — organizira gverilsko vojskovanje v Južni Ameriki. To dela gotovo zato, da vnaša s tem politično zmedo na ta kontinent. Spomnimo se revolucije v Santo Domingo. Tej je sledila intervencija Združenih držav, zoper katero so se nekatere popolnoma nekomunistične države uprle. S tem je nastala napetost in zmeda v ameriških meddržavnih odnosih. Komunisti dobro vedo, da so — kljub neuspešni revoluciji — take meddržavne zmede in napetosti zelo koristne za utrditev komunizma.

KOMUNISTI MED SEBOJ

Toda gverila ni samo orožje zoper „kapitalistični“ svet, ampak je tudi orožje za notranji komunistični svet.

V komunističnem svetu imamo tri struje, ki so med seboj v tihem ali očitnem boju. Vodstvo teh struj je v rokah Sovjetske Rusije, Kitajske in Kube. Vsaka izmed teh struj si skuša utrditi ugled v komunističnem svetu in dobiti vodstvo svetovnega komunizma v svoje roke. Eno izmed sredstev, s katerim skušajo dobiti vodstvo v svoje roke, je tudi gverila. Z gverilo v roki zahteva Castro vodstvo komunizma na ameriškem kontinentu in enakovredno udeležbo pri vodstvu svetovnega komunizma. S pomočjo gverile postavlja podobne in še večje zahteve Kitajska. Zato je morala tudi Rusija pohiteti ter podpreti vietkongovce, da ne ostane praznih rok na vedno bolj razgibanih komunističnih kongresih. Kruščeva koeksistenca je dobro propagandno sredstvo za nekomunistični zahodni svet, gverila pa za komunistične fanatike. Kitajski in kubanski komunisti so namreč prepričani, da komunizem pod vodstvom Sovjetske Rusije ni dosegel svojega cilja, da bi namreč zavladal na vsem svetu. Komunisti v Sovjetski Rusiji so se po mnenju Castra in Mao Ce Tunga pomehkužili in pomeščanili in je zato

potrebno, da prevzamejo vodstvo komunizma bolj bojevite in napadalne sile. Sovjetski komunisti pa so nasprotnega mnenja, da je napredek Sovjetske zveze in s tem tudi komunizma mogoč samo v miru ter v diplomatskem, političnem in gospodarskem sodelovanju z vsem svetom in da bi mogla vsaka nepremišljena vojna avantura uničiti vse, kar je bilo ustvarjenega v 50 letih.

To različno gledanje komunistov na komunistične cilje in uporabo taktike za doseg te ciljev je prišlo do vidnega izraza na lanskem kongresu OLAS-a na Kubi. Na tem kongresu so prevladovali Castrovi skrajneži, ki so krepko napadali sovjetsko politiko. Tako je bil npr. na predlog kastrovcev sprejet predlog, ki obsoja Sovjetsko Rusijo zaradi sklepanja trgovskih pogodb z nekaterimi latinsko ameriškimi državami. Ta sklep je bil sprejet s 15 glasovi proti 3 (9 delegatov pa se je vzdržalo glasovanja). Sovjetski delegati so nato s težavo doegli, da se ta sklep uradno ne bo objavil.

DANAŠNJI POLOŽAJ KOMUNIZMA

Poglejmo Evropo. Danes je od 31 evropskih držav, ki leže med Atlantikom in Uralom, devet držav pod oblastjo komunistov. Stalinovi načrti, razširiti komunizem na vso Evropo, se niso posrečili, in danes so točno začrtane politične in ideološke meje med komunističnim vzhodom in demokratskim zahodom.

V Afriki in Aziji se je po drugi svetovni vojni zrušil kolonialni sistem. Ustanovile so se številne neodvisne države. Sovjetska Rusija je krepko podpirala napore in boje domačinov, da se otresejo kolonializma, dočim je v istem času v Evropi ustvarila svoje kolonialno carstvo s tem, da si je priključila svobodne države (Estonska, Litva, Letonska), druge pa napravila za satelite. Sovjeti so računali s tem, da bodo nove afriške in azijske države hitro postale komunistične. Toda to se ni zgodilo. Vsa gospodarska, tehnična in vojaška pomoč, ki jo je Sovjetska Rusija nudila mladim državam, ni dosegla, da bi katera izmed 41 neodvisnih držav v Afriki sprejela komunistični sistem. Nekatere teh držav (Alžir, Egipt, Mali, Gvineja, Kongo-Brazzaville, Tanzanija) so uvedle nek socialistični sistem, ki se pa bistveno loči od komunističnega. Vojna med Izraelom in arabskimi državami je sicer poglobila prijateljstvo arabskih držav do Sovjetske Rusije, ki se je postavila na arabsko stran, ni pa imela za posledico, da bi v teh državah prevzeli komunisti oblast v svoje roke in uvedli v njih komunistični sistem.

Tudi položaj v Aziji ne napreduje v komunistično smer. Od 34 neodvisnih držav so štiri države sprejele komunizem: Kitajska, Severna Koreja, Severni Vietnam in Zunanja Mongolija. Od teh je Mongolija v sovjetskem območju ali sovjetski satelit, dočim sta Severni Vietnam in Severna Koreja bližja Kitajski. Kitajska se je silno trudila in ogromno žrtvovala, da bi na svojo stran pridobila razne države. Na vse strani je pošiljala svoje diplomate, znanstvenike, tehnike, organizatorje in propagandiste. Pa je imelo

vsje to kaj malo uspeha. Nobena država — razen zgoraj naštetih — ni privzela komunističnega sistema in povsod so komunistične stranke precej slabotne. Še najmočnejša je bila komunistična stranka v Indoneziji, kjer pa je doživela tako silen udarec, da si od njega kar ne more opomoči.

OSTANE SAMO ŠE GVERILA

Kitajska in Kuba sta prišli do prepričanja, da z mirnimi sredstvi svojih namenov ne bosta dosegli. Na totalno vojno ni računati. Sovjetska Rusija in Združene države — dve atomski velesili, ki imata v svojih rokah 90% vsega vojnega potenciala na svetu — sta ob vseh večjih konfliktih (Ogrska 1956, Bližnji vzhod 1956 in 1967, Kuba 1962) jasno pokazali, da želita preprečiti vsak veljk, svetovni in posebej še atomski spopad. Ne preostane torej nič drugega kot krajevna gverilska vojskovanja za širjenje komunističnega območja. Te akcije pa je treba zaviti v nacionalni ali socialni plašč, kakor pač kažejo razmere. Kjer je velika revščina (kot npr. v Boliviji, severni Braziliji, Gvatemali), tam komunisti visoko dvigajo zastavo socialne pravičnosti, v Afriki in Aziji pa nastopajo kot narodni osvoboditelji.

Po zaslugi Castra in Ho Chi Minha ima gverilsko vojskovanje v komunističnem svetu visoko ceno in mnogi komunisti so prepričani, da bo komunizem zmagal samo s pomočjo gverilske strategije. Sovjeti o tem niso prepričani in zato pomnožujejo svoj vojni potencial, da bo sposoben za totalno vojno.

Zato je pričakovati, da se bodo na področju, kamor sega vpliv Kitajske in Kube, gverilske akcije ponavljale. Zlasti je treba to pričakovati v latinski Ameriki, ki komunizma od blizu dobro še ne pozna. Nujno potrebno je, da se vlade in vojske pripravijo in izvežbajo za to vrsto vojskovanja. Na ta način ne bo težko uničiti gverilskih skupin, vodenih iz tujine, zlasti še, ker je poljedelsko in meščansko prebivalstvo nezaupljivo do tujih agitatorjev, ker odklanja nasilje in ima globoko domovinsko ljubezen, kjer ni mesta za internacionalni komunizem. Seveda pa je potrebno povsod rešiti nerešena nacionalna vprašanja, urediti življenjske razmere in dvigniti življenjsko raven prebivalstva, tako da komunizem ne bo mogel nastopati kot nacionalni in socialni osvoboditelj.

S. Bc.

DARUJTE

V TISKOVNI SKLAD VESTNIKA!

Časi so takšni, kakršni so ljudje

Združene države Amerike so bile dolga leta vzor svobodne demokracije. Amerikanci sami so bili v svojo demokracijo tako zaverovani, da so jo postavljali nad zakonitost, ki bi omejevala svobodo kakršnega koli javnega delovanja. V imenu take neomejene svobode sedaj ameriška mesta požigajo, drhal strelja na gasilce in ropa trgovine, študentje naženejo ravnatelje in zasedejo univerze, javno sežigajo vojaške pozivnice in govorniki pozivajo na nepokorščino državni oblasti.

Kar seješ, to žanješ... Odgovorni in vplivni politiki za svojo propagando pihajo na dušo ljudskih množic, oblasti se umikajo odgovornosti, da se ne bi zamerili ljudstvu.

Kakšno seme so raztrosili med ameriško ljudstvo odgovorni ameriški možje:

V imenu ameriške ustave je Vrhovno sodišče pregnalo iz vseh državnih šol Boga in prepovedalo vsak način molitve v čast in zahvalo Bogu.

Oblast je pregnala Boga, sedaj pa študentje izganjajo oblast.

Primarne volitve 7. maja so tudi nakazale, da je ameriška javnost že zelo nasedla levičarskim vplivom, ki se skrivajo za privlačnimi gesli svobode in demokracije. Pod takim vplivom so volilci v državi Ohio tudi odklonili odločnega protikomunista senatorja Franka Laušeta. Proti njemu so se združili vsi levičarji, liberalni del demokratske stranke in delavske unije. Ti so vedno skupno bili proti Laušetu, vendar je Lauše doselej na vseh volitvah z lahkoto zmagal. Ker je senator Lauše v zadnjem času večkrat odločno obsodil črnske nemire, požige in ropanja in ni javno podpiral črnskih kandidatov, so sedaj črnici glasovali enotno proti njemu. Deželska področja, ki so podpirala Laušeta, niso mogla odtehtati velikih mest, ki so pod vplivom mogočnih delavskih unij in gosto naseljena s črnici. Tudi cerkvena hierarhija je očitno podprla „napredne.“

— . —

Makso Šnuderl, znani raziskovalec „vojnih zločinov“, je v „Razgledih“ 9. marca 1968, stran 131, odkril sledeče: „Z dr. Ivanom Ribarjem sem se spoznal januarja 1941 v Zagrebu. Skupina intelektualcev iz Ljubljane in Maribora, ki so bili razporejeni protirežimsko (za komuniste je to protidržavno) in usmerjeni v duhu ljudske fronte, se je sestajala z vodstvom samostojne demokratske stranke v Zagrebu, katere glasilo Nova Riječ je bila močno blizu tej naši usmerjenosti. Hoteli smo ustanoviti iniciativno skupino te stranke v Sloveniji. Ko smo poročali o političnem položaju v Sloveniji, zlasti o aktivnosti Nemcev na Slovenskem, ki se je po ustanovitvi nemškega konzulata v Moriboru razbohotila...“

Dr. Makso Šnuderl nas ne more prepričati, da ga je takrat skrbelo

„aktivnost Nemcev na Slovenskem“, saj so takrat vse Ljudske fronte v Evropi in z njimi ta v Sloveniji in Jugoslaviji, sodelovale z nemškimi nacisti. Če je Maks Šnuderl že pozabil, da sta voditelj francoske Ljudske fronte Thorez in voditelj italijanske Ljudske fronte Togliatti že leta 1940 z nacističnimi potnimi listi odpotovala v Moskvo, ne bi smel pozabiti uslug, ki jih je nacistični konzulat v Mariboru prav takrat nudil Šnuderlovim pristašem. Tudi v Mariboru so malo pred nacističnim napadom na Jugoslavijo levičarski študentje demonstrirali proti režimu in Jugoslaviji, seveda pod firmo Ljudsko fronte. Ko jih je mariborska policija razgnala in je hotela voditelje prijeti, so se komunistični hujskači zatekli v zaščito nemškega nacističnega konzulata, kamor slovenska policija ni smela za njimi.

Makso Šnuderl in njegova Ljudska fronta so imeli še precej prilike nacistom nuditi protiuslugo. Vse do 22. junija 1941 so pridno pomagali nacistom preganjati zavedne Slovence. Komunisti niso prekinili delovanja z nacisti zaradi njih krvavih zločinov nad slovenskim narodom, ampak samo zato, ker so nacisti napadli Sovjetsko zvezo. Režimski preiskovalec vojnih zločinov Makso Šnuderl še doslej ni odkril niti enega komunističnega vojnega in političnega zločina. Po komunistični praksi so narodni izdajalci vsi nepokorni protikomunisti.

Tudi na Češko-Slovaškem 25 let niso nič slišali o komunističnih zločinih. Neverjetno učinkovito so komunisti uspeli prikrivati svoja nasilja in zločine pred naivno svetovno javnostjo kot reakcionarno protikomunistično propagando.

Kaj sedaj? Komunistično vzgojeni mladi rod se sprošča vplivov varljive komunistične propagande. Mladi rod zahteva, da morajo komunisti propagandne parole o ljudski svobodi za javnost tudi uveljaviti. Ne reakcionarji ali protikomunisti, dočakali smo, da komunisti sami med seboj drug drugemu očitajo in odkrivajo komunistične zločine, zatiranje svobode in komunistično nasilno diktaturo. Uporna sila svobodnega duha zmaga!

Dočakal rad bi tisti dan, ko bodo tudi v Sloveniji...

Jože Melaher

Dne 29. oktobra – na slovenski narodni praznik in na dan slovenske zastave – bodo po vsem svobodnem svetu slovesne proslave 50-letnice ustanovitve prve slovenske vlade. Vabimo vse soborce, da pri pripravah za te proslave kreepko sodelujejo ter se jih s ponosom udeležujejo.

DSPB — Buenos Aires

KAJ SMO IN NISMO BILI

V „Klicu Triglava“ smo brali zapis g. Vinka Fortune, ki ga bralcem Vestnika posredujemo dobesedno. (Op. ured.)

V „KLICU TRIGLAVA“ št. 337 in 341 je g. Andrej Glušič napisal dva članka in sicer: „Dachau pred 20 leti — epilog“ in „Črno-bela prise-ga“. V št. 345 v pismu uredniku pa je med ostalim ugotovil: Da je ve-čina aktivnih in nekoliko rezervnih oficirjev smatralo domobranstvo za nujno zlo, t. j. za sredstvo potem katerega se lahko zbere in izvežba moštvo, dobita orožje in oprema, da bi se potem v pravem trenutku uda-rilo po okupatorju.

Dasi imam v nekaterih rečeh svoje mnenje, se popolnoma stri-njam s pravkar omenjeno ugotovit-vijo in še marsičem; še posebno, da do domobranske prisege ne bi smelo nikdar priti in da bi morali domo-branci preiti v pravem času v ile-galo.

Zaradi posledic poškodbe glave pri delu pred 15 leti in boleznj na srcu, vsled česar sem bil dolgo časa tudi v bolnišnici, se vsa ta leta nisem nikjer udeleževal. Bil sem pa nekajkrat vprašan, da kot domo-branski poveljnik na Notranjskem — do ustanovitve udarnega bataljo-na na Raškoku proti koncu 1943. le-ta in nove domobranske skupine na Vrhniki spomladi l. 1944 — opišem dogodke med vojno in revolucijo.

Zadnja leta sem se le odločil na to in počasi začel z opisovanjem; s tem, da sem se omejil na kraje in čas mojega delovanja. In ko bom pre-

pisal, bom po želji poslal, kamor treba.

Ker pa bo letos spomladi minilo 24 let od zgoraj omenjene domo-branske prisege v Ljubljani in na-še jugoslovanske prisege v Rovtah nad Logatcem, ter v zvezi s spre-daj omenjenim, bom povzel iz opiso-vanj že sedaj, kar se nanaša na obe prisegi, saj je vse to tako malo znano.

V vrtnec takratnih dogajanj na na Notranjskem sem bil potegnuten po kapitulaciji fašistične Italije in prihodu Nemcev v takratno začasno Ljubljansko pokrajino, v jeseni l. 1943 v Logatcu, že nekaj dni pred ustanovitvijo domobranstva. To predvsem vsled nevarnosti, da ne bi doživel usode sosednjega Godoviča, v katerem so Nemci požgali mnogo hiš, kot tudi drugje, in postrelili ne-kaj ljudi, celo žensk.

Vendar, ne samo zaščita ljudi in imetja, temveč pričakovanje izkrcav-anja zaveznikov na Jadranu, o čer-mer se je toliko govorilo, je tudi vplivalo na nas, da pridemo do oro-žja za boj proti okupatorjem. Pri-šlo je celo do tega, da sem šel v tistih dneh v Ljubljano na predlog vidnega člana OF v Logatcu, česar pa vsled obširnosti na tem mestu ne bom opisoval.

V Logatcu in na domobranskih postojankah pod mojim poveljstvom, nemkih posadk ni bilo. Le včasih so

šle skozi nemške kolone, predvsem iz Idrije, odkoder so Nemci vozili živo srebro v Nemčijo. Na Notranjskem so bili Nemci samo na Vrhnikih, v Postojni, Godoviču in Idriji. Ostali bližnji kraji so bili zasedeni od domobrancev, bolj oddaljeni pa od partizanov. Četniki so se nahajali nekaj časa najprej v Zaplani, pozneje pa v okolici Polnovega gradca.

Zaradi zahtev Nemcev, ki so presegale okvir naše prostovoljnosti, sem prišel z njimi kmalu v spor. Omenil jih bom le nekaj:

Kmalu po ustanovitvi domobranstva sem dobil naročilo, da se kot poveljnik preselim iz Logateca na Vrhniko, kjer je bilo nemško poveljstvo in Gestapo. Kljub ponovljenemu povelju, istega nisem izvršil.

Enkrat v začetku leta 1944 pa sem dobil povelje, da odredim iz mojih postojank 300 mlajših domobrancev za varovanje železniške proge Ljubljana—Postojna. Pripominjam, da je moštvo na progi spadalo naravnost pod Ljubljano, ne pod Logatec, in bilo iz jugovzhodnega dela Notranjske ter drugih krajev, zasedenih od partizanov; zato so jih v Ljubljani razporejali vsepovsod.

Po posvetovanju s poveljniki postojank in vidnejšimi domobranci-domačini sem odbil izvršitev tudi tega povelja in še več drugih.

Torej, o nekem voljnem sodelovanju z okupatorji ne more biti niti govora.

Žal, bilo je vse zastoj!

V kakšnih odnošajih smo bili z okupatorji, naj služi kot dokaz tudi tole:

V naših medsebojnih bojih, t. j. ob napadih na domobranske postojanke, ne samo da Nemci nikdar niso prišli na pomoč, temveč so celo zadrževali naše sosedne domobranske postojanke v tem. Primer: Hotedršica, Črni vrh in sosednja Gorenja vas pod Žirovskim vrhom; v Grahovo pa so prišli pozneje. Kot je bilo videti, jim je to bilo celo všeč, saj so bili varnejši.

Sicer pa smo tudi mi sodelovali z njimi v teku enega leta samo trikrat. Ob prihodu z Vrhnike v Logatec, v spremstvu Nemcev, ko smo ustanovili krajevo stražo; po uničenju domobrancev v Grahovem, ko so Nemci iz Postojne napravili obhod ozemlja okrog Cerkniskega jezera, ko smo jih spremljali, in pri znani akciji med Črnim vrhom in Colom, katere končni rezultat je bil upor, ki ga omenjam na drugem mestu. Najbolj zanimivo pri teh treh sodelovanjih pa je to, da nihče od domobrancev ni uporabil orožja, pa naj se to sliši še tako neverjetno.

Kot bivši žandarmerijski oficir sem se vedno trudil, kolikor je bilo največ mogoče, da zadržimo videz policijskih in ne vojaških enot, dovoljenih po mednarodnih zakonih. Žal, bilo je vse zastoj!

Toliko o odnošajih z okupatorji.

Zaradi nevarnosti, ki mi je pretla od Nemcev in iz drugih razlogov, sem z razumevanjem mojega položaja na domobranskem poveljstvu v Ljubljani uspel, da zapustim Logatec spomladi 1944. Odšel sem v Rovte, kjer sem bil varnejši, na nižji položaj. Sicer bi že takrat moral zapustiti domobranstvo Ljubljanske pokrajine.

Kot pravilno ugotavlja g. Glušić, nas je bilo precej, ki smo v času približevanja zaveznikov nameravali s svojim ljudstvom preiti v ilegalo, v slučaju, če tega ne bi storilo celokupno domobranstvo.

Vsled tega in da ne bi zgubil stikov z ljudstvom, na popoln umik iz domobranstva nisem mogel misliti. Žal, pozneje, po uporih Nemcem v Črnem vrhu meseca decembra 1944, ko sem se skrival, je bil na sestanku v Žiberšah blizu Hotedršice moj načrt za prehod v ilegalo zavrnjen. Ker sem preveč hodil svojo pot, nisem bil več zaželen.

Resnično razpoloženje domobrancev

S tem prehajam na samo prisego.

Če me je pri sprejemu v Ljubljani, z delegacijo za preklic povelja za pošiljanje domobrancev na železniško progo, obšel prvič težak dvom, da ne mislimo vsi enako, je napovedana domobranska prisega (njena vsebina) povedala vse.

V času, ko je za mene še veljala prisega stari Jugoslaviji, po svoji vesti tega storiti nisem mogel. Mojega domobranstva je bilo takrat konec. Le še moj končni cilj, odhod v ilegalo, me je držal v njem.

Domobranska prisega, ki je bila 20. aprila 1944 na stadionu v Ljubljani, je bila po mnenju mnogih največja napaka domobranskega vodstva. V toliko bolj, kot se je tokrat govorilo, ker Nemci prisega sploh niso zahtevali. Seveda so pa še danes izjeme, ki mislijo drugače.

Ne samo da je za mnoge od nas takrat še veljala prisega stari Jugoslaviji, ampak tudi mlajši domobranci, ki v njeni vojski še niso služili, so bili proti tej in taki pri-

segi. Saj je tako malo manjkalo, da ni prišlo tistega dne v Ljubljani do pravega upora.

Resnično razpoloženje domobrancev so pokazali domobranci v Rovtahn, ki na prisego v Ljubljano kljub povelju niso šli. Nekaj tednov nato pa so v Rovtahn položili prisego Jugoslaviji. Rovtarji so v svobodnih hribih, ne za visoko ljubljansko ograjo iz bodeče žice, s tem dejanjem spregovorili tudi v imenu njih.

Ker torej nismo hoteli priti na prisego v Ljubljano, sem končno dobil dovoljenje, da naj bo domobranska prisega v Rovtahn. Kot sem že sprelaj omenil, sem se takrat že nahajal v Rovtahn.

Z ozirom na zgoraj omenjeno in to, da se je nahajal kralj v Londonu skupaj s takrat še priznano vlado stare Jugoslavije, smo se odločili za prisego Jugoslaviji, po predvojnem zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice. Kot je znano, je bil sporazum med predstavniki stare in nove Jugoslavije sklenjen pol leta pozneje, t. j. v novembru 1944.

Ta prisega v Rovtahn je bila v prvi polovici meseca maja, datuma se ne spominjam več, na prostoru pred cerkvijo, v slovenskem jeziku, pred jugoslovansko državno in slovensko narodno zastavo.

Pred prisego sem imel temu primeren govor ter še posebno poudaril potrebo te prisega, z ozirom na ono v Ljubljani. Niti eden od domobrancev ni ugovarjal. Z ozirom na važnost prisega pa sem tudi povedal, da prisotni podčastniki in orožniki, ki so že v stari Jugoslaviji položili prisego, iste še enkrat polagali ne bodo, kar se je tudi zgodilo.

Besedilo prisega je izgovarjal

najprej po. kurat F. Kunstelj, kot je bila navada v predvojni Jugoslaviji, za njim pa ponavljali domobranci. Prisostvovalo je tudi nekaj domobrancev iz sosednjih postojank.

Tudi na sosednjih Veharšah domobranci niso položili domobranske prisoge. Torej nad 500 prostovoljcev-domobrancev iz okolnih vasi.

Da ni mogel ostati ta dogodek skrit, oziroma da se je zvedelo zanj v Vrhnikih in v Ljubljani, je samo po sebi razumljivo. Posledice te prisoge so kmalu sledile. Pred tem pa sem bil nekajkrat vabljen na Vrhniko in v Ljubljano.

Nekoga dne proti koncu meseca julija 1944 se je po kosilu, v času ko ni nihče pričakoval, iznenadno zaustavil pred zgradbo domobranskega poveljstva v Rovtjah avto, iz katerega je izstopil gestapovski kapetan iz Vrhniko von Kampz in nekoliko gestapovcev. Pohiteli so proti zgradbi poveljstva.

V tistem trenutku sem se nahajal v prvem nadstropju v pisarni, a sem tudi že vedel za njihov prihod. Beseda nekoga: „Nemci“, je povedala vse. Sam komaj vem kdaj sem skočil skozi okno na zadnjo stran ter stekel proti bližnjem gozdu nazdol. Bil sem rešen.

V tistem času, oziroma malo pred tem, je bilo več aktivnih oficirjev, tudi domobrancev, in rezervnih oficirjev, zraven drugih ljudi, ki so Nemcem padli v roke, aretiranih. Nekateri so bili poslani v Dachau in druga nemška taborišča, drugi pa zaprti v Ljubljani.

Mimogrede naj še omenim, da sem po enomesečnem skrivanju odšel za tri meseca še na Veharše, ki so spadale pod Trst, ne Ljubljano,

kjer sem ostal napol skrivač do že omenjenega upora.

Vsa krivda ne leži na nas

Resnici na ljubo bom sedaj dodal še nekaj pripomb:

Če bi po italijanski kapitulaciji v jeseni 1943 prišlo do izkrcavanja zaveznikov na Jadranu, o čemer se je takrat toliko govorilo, do ustavitve "domobranstva", ali kakšne druge podobne formacije, pod vodstvom tistih, ki so ali bi bili za Nemce, oziroma ki so računali na možnost njihove zmage, pri nas ne bi nikdar prišlo. (Ne bom se pa spuščal v to, kakšen bi mogel biti nadaljnji razvoj.)

Dalje, če bi prišlo do priznanja predstavnikov nove Jugoslavije, ki so se nahajali v domovini, na mesto biv. kralja in njegove vlade v Londonu vsaj eno leto prej, bi tudi lahko bilo marsikaj drugače. Od zunaj ne bi nihče več ničesar pričakoval ter ljudje doma ne bi nasedali neresničnim vestem o zvezah z Zahodom itd. Tudi za to ne leži vsa krivda na nas. Posebno težko je bilo takrat za bivše uslužbence stare Jugoslavije. Bivanje bivšega kralja v Londonu in pripovedke o njegovih močnih zvezah je vsiljevalo marsikomu razne pomisleke. Ne dvoličnost z Nemci, temveč to nas je pokopalo.

V druge stvari se spuščal ne bom. To sem napisal, da se sliši en glas več, kaj smo in nismo bili; ne samo v svojem, temveč in predvsem v imenu tistih, katerih poveljnik sem bil, saj so umrli prav tako kot mnogi drugi, za Slovenijo in Jugoslavijo.

✦ *Dr. Celestin Jelenec*

Ko smo lansko leto pripravljali snov za 2. kamnito mizo o dialogu, sem na Slovenskem dnevu naprosil dr. Jelenca za sodelovanje. Z veseljem je pristal. Da do te druge mize ni prišlo, mi je danes najbolj žal prav zato, ker nismo mogli slišati dr. Jelenčeve jasne besede.

Velik dar božji je, znati biti jasen, znati videti v naprej, kako bo šla ta ali ona misel po poti med narodom. Dr. Jelenec je bil jasen človek. Morda je doslej najbolj jasna beseda o odklonu komunizma bila prav izpod peresa pok. dr. Jelenca v znanj anketi Zbornika Svobodne Slovenije. To so bile namreč besede, ki jim nihče ne bo mogel očitati pristranosti, sovražnosti, maščevalnsti pa tudi zanosa, češ da smo imeli prav. Dr. Jelenec je takrat pisal za nove rodove, ki danes v Sloveniji rastejo, prihajajo v svet in šele tam spoznavajo drugo plat zvona.

Zato je njegova izguba danes bolj pomembna, kakor si mislimo. Dnevi pred nami bodo zahtevali od nas ljudi, ki poznajo pojme o dveh bregovih, obenem pa bodo prisiljeni tudi znati pogovarjati se preko brega. Da ne bo izdan nihče, da ne bo zardelih lic in pobešenih oči, da se ne bodo nehala prijateljstva. Tukaj bo manjkal dr. Jelenec. Pogrešali bomo njegove jasne besede, ostali brez njegove daljnovidnosti.

Dr. Jelenec je vse življenje verjel v socializem. Demokratski socializem, resnično doživetje bratovske pomoči med seboj, verjel v izravnane dobrin, predvsem pa globoko verčval v boljše človeško naravo. Ni se najbrž motil, ko je ob koncu svojih dni trdil, da bo "itak ves svet šel tako alj tako v nek socializem".

Dr. Jelenec je bil zelo blizu papeškim okrožnicam. Tudi mi jim bi moralj biti, sicer bodo ostale mrtva črka. In zato jih papeži gotovo niso pisali, da bi šli ob popolni naši brezbriznosti v arhiv. Če nas pri urensničevanju teh okrožnic ne bo zraven, se ne razburjajmo, kakšen bo svet prihodnjih desetletij.

S tem se bomo najlepše oddolžili tudi spominu dr. Jelenca, slovenskega politika in državnika.

Pavle Rant

Brezmejna hinavščina

Ljubljanski komunistični „Dnevnik“ je v svojih številkah z dne 31. maja in 1. junija priobčil dva članka pod velikimi naslovi „Žrtve črne roke“ in „Zacekljene rane“. V začetku prvega članka je z mastnimi črkami zapisano, da so pri kopanju jarkov za komunalne naprave v bodoči soseski VI v Dravljah odkrili za zdaj deset grobov, v katerih so bila pod rahlo plastjo zemlje okostja, in da so po prvih ugotovitvah to okostja aktivistov NOB iz Dravelj in okolice, ki so jih belogardisti naskrivaj pobili v letih 1943 in 1944.

V članku je nato še zapisano, da domačini, ki se spominjajo teh hudih in krvavih dni med vojno, predvidevajo, da so izmed desetih grobov štirje, v katerih bi lahko bili posmrtni ostanki Draveljčanov, ki so izginili leta 1944. — Potem nadaljuje pisec članka — Vlado Šlamberger —, da po prvih raziskovanjih predvidevajo strokovnjaki, da so okostja stara okrog 23 let in da torej glede na starost posmrtnih ostankov ni dvoma, da so to bile žrtve, ki so jih belogardisti zahrbtno ubijali na samotnih krajih.

Domačina (Franc Polž, Jože Okršljaj — oba znana komunisti) pa sta morala ugotoviti, da ob posmrtnih ostankih navzlic izredno pazljivi preiskavi grobišč, niso našli niti sledu o kakršnih koli predmetih. To pomeni — tako sklepa „Dnevnik“ —, da so bile žrtve zakopane v zemljo brez oblačil, kar je nova potrditev domnev tistih domačinov, ki pravi, da so to posmrtni ostanki nekdanjih aktivistov NOB, ki so jih belogardisti, predvsem pripadniki zloglasne „črne roke“, zahrbtno pobili.

Brez najmanjših dokazov postavlja komunistični „Dnevnik“ trditve, da so najdena okostja posmrtni ostanki komunističnih aktivistov iz Dravelj in okolice, kljub temu, da niso našli niti sledu o kakršnih koli predmetih, iz katerih bi se dalo sklepati o identiteti teh ostankov.

Radovedni smo tudi, kateri so tisti strokovnjaki, ki so ugotovili, da so okostja stara točno 23 let. Niti najbolj natančna laboratorijska preiskava ne bi mogla tega ugotoviti, kar so komunisti kar s pogledom ugotovili. Pa vzemimo kot ugotovljeno dejstvo, da so najdena okostja stara 23 let. Sedaj smo v sredini leta 1968. Pred 23 leti je bila sredina

leta 1945, ko se je končala druga svetovna vojna, ko so bili vrnjeni domobranci in drugi protikomunistični borci in jih je bilo zverinsko pobitih najmanj 11.000 teh vrnjenih vojakov.

Ali niso morda najdena okostja v Dravljah posmrtni ostanki domobrancev in tistih skrivaj pobitih civilistov, ki se niso hoteli vdati komunistični tiraniji? Za to govori med drugim to, da niso v grobovih našli prav nobenih predmetov. Znano je namreč, da so komunisti svoje žrtve slekli in zakopali brez obleke, za kar so na razpolago številni dokazi.

Da so najdeni posmrtni ostanki v Dravljah lahko ostanki pobitih domobrancev govori naslednje po pričah dokazano dejstvo, da so namreč komunisti v času od 26. maja do 10. junija 1945 (torej točno pred 23 leti) pobili v Dravljah domobrance skupaj s kuratom kaplanom Jenkom in četnike. Naj torej „strokovnjaki“ dobro pregledajo okostja in ugotovijo, čigava so, če jim je mar resnica.

Najdba okostij v Dravljah pa je imela posledice, katerih si komunisti niso nadejali. Med ljudmi so se razvile strastne debate o tem, čigava so okostja. Mnogi pogumno trdijo, da so najdena okostja ostanki pomorjenih domobrancev. Drugi, ki so pa v manjšini, pa trdijo, da so to posmrtni ostanki pobitih aktivistov. Spori, trenja in razprtije so zajele Dravlje in okolico v takem obsegu, da je bil znanj vodilni komunist na tem področju Edo Brajnik prisiljen javno prositi, da naj ne bi najdeni posmrtni ostanki povzročali razprtij med občani v Dravljah. V pomirjenje razburjenih množic je dobesedno izjavil: „Čas celi rane, otroci niso krivi za tisto, kar so počeli njihovi očetje. Zato moramo biti strpni in pustiti strokovnjakom, da ugotove, kdo so bile žrtve.“

Kako lepo se slišijo te besede, ki pa seveda niso nič drugega kot hinavsko zavijanje oči. Komunisti so se ustrašili ljudske reakcije in so zato začeli govoriti o zaceljenih ranah, o strpnosti itd. V resnici pa bi, če bi tako nanese, zopet mirno pobili novih 11.000 domobrancev.

V tej zvezi moramo omeniti še tole: Ko je organizacija bivših partizanov v Dravljah predlagala, da naj se napravi svečan pogreb najdenih ostankov, so ljudje zoper to protestirali, češ, saj ni gotovo, čigavi ostanki so to. Pogumnejši pa so javno izjavljali, da je hinavščina delati sedaj toliko hrupa za deset okostij, dočim je bilo že po končani vojski pomorjenih na tisoče domobrancev brez sodbe in zakopanih brez pogreba.

Zoran

Dr. Tine Debeljak — čestitamo!

V okviru narodnega praznika 3. maja, je 11. maja izročil v prostorih Zveze poljskih bojevnikov v Buenos Airesu podpolkovnik diplom. mag. Zbigniew Kulpinski, predstavnik Izvršnega odbora Narodnega združenja (Zjednoczenia Narodowego), ki mu načeljuje v Londonu triumvirat z gen. Andersom na čelu, odlikovanja, s katerim je Andersova exilna vlada odlikovala 8 javnih delavcev na „kulturno-znanstvenem ter organizacijsko-socialnem polju“. Med temi osmimi odlikovanci je bilo sedem Poljakov ter edini Nepoljak — Slovenec, *prof. dr. Tine Debeljak*. On in en Poljak (inž. K. Angerman) sta bila odlikovana z zlatim križem, pet s srebrnim (med njimi prijatelj Slovencev, Emil Czawłowski) ter eden (staropoljski naseljencec, zaslužni organizator Poljakov v San Justu in prijatelj tamkajšnjih Slovencev Michal Bjelak), z bronastim zaslužnim križem. Odlikovanje je osebno izročil podpolkovnik dipl. mag. Kulpinski z nagovorom, v katerem je na prvem mestu spominjal delo slovenskega odlikovanca še v domovini pred vojno, ko je kot tajnik Poljskoslovenskega društva sprevaljal poljske begunce v Italijo, pozneje še njegovo sodelovanje v Rjmu v okviru Andersovega II. korpusa kot člana Intermariuma, profesorja poljske gimnazije itd. („bili smo torej bojeviški kolegi!“), ter nato tukajšnje delo na kulturnem znanstvenem polju kot predavatelj slovanske, torej tudi poljske literature na katoliških univerzah. Čestitkam odlikovancev sta se pridružila tudi predsednik Zveze Poljakov inž. dr. Slodyk ter predsednik Poljske zveze bojevnikov g. Czarnobrywy.

K gornjemu odlikovanju neumornemu dr. Tinetu Debeljaku iz srca čestitamo, obenem pa ga toplo pozdravljamo kot novega člana slovenskega Narodnega odbora.

Bog Vas živi, doktor!

Vestnik

Politični emigranti ali izseljenci???

Karel Mauser

Dokler je bil v domovini tako surov pritisk, da so grozote prihajale tudi v tuje časopisje, dokler tisočerih in tisočerih grobov na skritih krajih na debelo ni prekril mah in gozdna trava, dotlej so se vsi, ki so se ob zmagi komunizma umaknili, s ponosom imenovali politični emigranti. Čutili so, da je v tej oznaki obseženo vse tisto, za kar so trpeli in za kar so z vsem prepričanjem stali. Taboriščna leta so bila trda preizkušnja, toda le malo se jih je vrnilo kljub pritisku, ki so ga nekateri taboriščni komandanti poskušali izvajati.

Ko je doma zapihala odjuga in so v gospodarski polomiji začeli ceniti vrednost deviz in tiste, ki so jih imeli, so se pokazali tudi prvi premiki v emigraciji. Pričeli so se v posameznikih, pa nato šli globlje in globlje. Čas namreč, ki ga „otroci tega sveta“ znajo mnogo bolje izrabljati kakor „otroci luči“, je prinesel svoje. S spretnim manevriranjem gesel tudi z vatikanskega koncila, so nekateri prišli do prepričanja, da je novi čas nov do korenin in da je hudo, krivično in krvavo v preteklosti treba izbrisati, če hočemo kdaj z nasprotniki priti do dialoga. Probleme, ki so mučni, je treba dati na zadnjo polico in jih zagrniti, treba je iskati kulturne stike in se ne ubadati z mislijo, da bi jih nasprotnik znal izrabljati. Ne se spotikati ob drobtinah krivic. Jutri bodo že manjše, pojutrišnjem še manjše. V to filozofijo je šel čeden del duhovne in svetne gosposke v politični emigraciji in ta filozofija nas je pripeljala do vprašanja, ki ga nekateri že stavljajo: Smo politična emigracija ali izseljenci? Mnogi bi bili radi le zadnje.

So stvari, ki jih ni mogoče spremeniti, čeprav jih sami hočemo. Politična emigracija ne more spremeniti vzroka našega bivanja izven domovine, pa naj poskuša, kakor hoče. Dejstvo velikega slovenskega „izhoda“ z rodne zemlje je v zgodovini zapisano in kdor se temu dejstvu danes hoče ogniti, udarja nase samo pečat duhovne revščine. Naj bo ta revščina skrita pod ta ali oni plašč, naj bo ta plašč na zunaj še tako bogat, skrit, pod ne vem kakšno filozofijo, če odlučimo vse, revščino vidimo in je strašno boleča. Smo ameriški, kanadski, argentinski in ne vem še kakšni državljani, toda začetek naš je v letu 1945 in v zmagi komunizma, ne ob kruhu in ne ob želji, iti v svet.

Če politični emigrant danes ne želi biti več, kar je, tudi izseljenec ni. Je samo naplavina, ki jo prenašajo tokovi in je brez prave cene tudi za domovino. Je kakor nasedli brod, ki je pred dobrim desetletjem imel razvita še vsa jadra, pa jih je zvižal, drugega za drugim, ker je verjel v nove čase in v novo govorjenje režimskih ljudi doma. Izjave teh eksponentov, lepi glasovi Izseljenske Maticе, iskanje stikov, upanje

na politične čudeže doma, to je zvalo jadra mnogim. Že zdaj se kaže, kako naivni so bili vsi, ki so verjeli v vsak vetrič odjuge.

Kdor danes zasleduje dogajanje na Koroškem in prefinjeno vrievanje idej, ki razkrajajo trdno slovensko skupnost, lahko vidi, kam more priti slovenska politična emigracija, ki ne ve več, kaj hoče in kaj naj predstavlja. Ne bomo spremenili sveta, smo pa lahko ena luč več, v katero bo svobodni svet vsaj včasih pogledal. V take, kot smo, ko ne vemo več, kaj smo, nihče niti oči ne bo odprl. Le počemu?

Duhovnega bogastva, načelnosti, trdnosti in volje ne dajejo samo šole, niti doktorski naslovi. Kdor ne premišljuje, kdor ne meditira, kdor svoje vesti noče vskladiti z dejstvi, ki jih vidi po triindvajsetletni komunistični vladi doma, mu ni pomoči. Za te ljudi, naj nekoč leže v zemlji v Rimu, Trstu, na ameriških, kanadskih ali argentinskih tleh, more biti samo en epitaf: Duhovno so umrli že prej, preden smo jih telesno pokopali. Bili so le sence tistega, kar so nekoč res bili.

Ne moremo spremeniti dejstva, zakaj smo zunaj domovine, razen, če zatajimo velik del naše preteklosti in naše stališče v njej. Če pomislim, da nas ločita le še dva dobra meseca do petindvajsetletnice Turjaka, od žalostnega dneva, ko so pri Velikih Laščah s strojnici pokosili štiriinšestdeset ujetih vaških stražarjev, ko so na turjaškem gradu ubili vse ranjene, ko so v Mozlju z grčarskimi četniki in drugimi ustrelili dva duhovnika, se mi zdi, da vsako poskušanje zlomiti hrbet politični emigraciji med nami samimi diši po izdajstvu.

Velika tragika slovenske politične emigracije je v tem, da nima koncepta, na katerem bi vztrajala, koncepta, ki bi ne bil tako širok, da bi se razlil v nemogočnost in tudi ne tako ozkega, da bi spustil dobršen del tistega, za kar smo nekoč stali. Zanesenjaštvo, sanje, da se bo zgodil doma političen čudež, da je treba z dialogi, s kulturnimi in ne vem še kakšnimi stiki, imeti doma malce odprta stranska vrata, je prav tako nevarno kakor z zaprtimi očmi pred problemi duhovno izdihniti. Dokler ni dobre in iskrene volje pri tistih, ki doma urejajo življenje, dokler se duhovna rast in duhovni upori še vedno duše, kjer ima nauk o brezboštvu pravico biti povsod, Cerkev pa samo za zidom, dotlej slovenska politična emigracija ne more preklicati svojega poslanstva, če noče obenem preklicati tudi svoje načelnosti.

Mislím, da bi bil čas, ko bi politična slovenska emigracija preceñila svoje sile, ustvarila edinost v načelnih pogledih, v drugih pa znala dostojno razglabljeti. Mislím, da je čas, da bi ta politična emigracija pokazala toliko ponosa, da govori z nasprotnikom, ki hoče govoriti, na glavnih vratih, ne na skrivaj na stranskih. In da govori z jezikom, ki ne pušča dvomov, sumničenj in načelnega umikanja.

Samo taka politična emigracija more narediti vtis pri tujcu in doma. Kramarija vanjo ne spada.

SPOMINSKE BESEDE OB JUNIJSKIH PROSLAVAH 1968

Nagovor g. B. Finka v Buenos Airesu

Bratje in sestre!

Spet smo prišli, da se pomudimo ob spominu na tiste, ki so odšli pred nami v večnost v znamenju mučeništva. Bolečina nam hoče stiskati grla, komaj najdemo besed, da bi izrazili vso pretresnost ob misli na strašne dogodke pred trindvajsetimi in več leti. A naša srca so široko odprta za nauk in vzpodbudo. Slavimo namreč krepost, kruto zamorjeno, s kamenjem in prstjo zasuto, pa nam vendar sveti skozi čas in razdalje, da smo od njenega blišča vsi ožarjeni. Mrtva srca, po zločinu razdejana in v tla zateptana, utripajo v nas. Iz njih nam dotekajo sokovi, ki prepajajo naše bivanje, da je močno v ljubezni do Boga, do domovine, do človeštva. Seme, ki je umrlo, poganja v novo rast, v novo življenje. Luč, ki nam sije iz kraških jam in kočevskih gozdov, prganja iz nas mrak in hlad. Tej luči, temu ognju se odpiramo, s to močjo se ustavljamo zmoti in malosrčnosti. Bogastvo je v teh naših spominih, sijajne zaklade črpamo iz teh ubogih neznanih grobov in jih presajamo v naše življenje.

To posebej upravičuje naš spomin padlih junakov. Občudujemo njihovo požrtvovalnost v boju in njihovo veličino v mučeništvu. Hvala jim za to. A ker smisel njihove žrtve še ni minil, ker se zločinski naklep, ki jih je cropel življenja in časti, še vedno uveljavlja nad njimi in domovino, zato teh naših junakov ne prepuščamo zgodovini, marmorju in bronu, ampak jih nosim s seboj, da ne omahnemo.

Slava junakom slovenske svobode, trajen spomin veličini njihove žrtve in dejavna hvaležnost za zgled in vzpodbudo!

BOŽIDAR FINK

SPOMINJAMO SE ŽRTEV SLOVENSKE TRAGEDIJE

V Mendози je govoril č. g. Ivan Tomažič

Molimo zanje; tudi za tiste, ko so jo zakrivali — in za vse, ki so spremljali te žrtve s trpljenjem in solzami ter potem odšli za njimi v večnost.

Nas pa, ki smo takrat trpeli z njimi in še nismo pretrpeli tragedije našega naroda, pa tudi vse tiste, ki so ne samo vztrajali v zvestobi domu in veri, ampak so tudi ostali na naši, s krvjo prepojeni zemlji: nas vse pa čaka dolžnost, da izročimo to pričakovanje resnice in zvestobe do vere in naroda rodovom, ki nam sledijo.

DOBRO VEMO, da imajo vsi narodi pravico braniti svobodo.

VEMO, da so naši možje dali življenje vprav za to svobodo vesti.

VEMO TUDI, da vsaka skupnost zahteva žrtve posameznikov za vrednote skupnosti. Naši otroci najbrž gledajo na te žrtve s treznostjo, brez čustvenega olepšavanja.

Prav imajo! — Lahko jim je; lažje kot nam.

In vprav to trezno gledanje bo vtisnilo v srca iskrenih ljudi zgodovinsko resnico in zbudilo spoštovanje do narodnih zakladov.

Razčlenimo še enkrat kot že tolikokrat — **jedro** tega našega zgodovinskega dejstva! Najprej — luščine proč! Najprej je treba priznati, da se človek lahko zmoti. Ne bomo tajili zmot in jih priznavamo, v kolikor gre za zunanji in trenutni uspeh ali neuspeh in za način obrambe posameznikov ali manjših skupin.

Gre za to: ali je narod kot človeška in narodna skupnost imel dolžnost izpostaviti toliko človeških življenj in ali je to dolžnost izpolnil zaradi velike vrednote naroda.

Brez dvoma! — Sledili smo klicu Cerkve: vera je v nevarnosti; svoboda vesti je ogrožena. Vedeli smo, da je nauk in namen komunizma neizprosni: zrušiti in iztrebiti vero in zato tudi zadušiti svobodo, največji nadnaravni dar na eni strani in naravni dar božji na drugi.

Dejstvo je tudi, da ni bil možen noben pogovor in še manj dogovor. Posamezniki so se odločili, ali žrtvovati življenje ali svobodo in vero.

Slo je tudi za težo vrednosti.

Če so se naši možje in žene odločili za tako žrtev, je bilo zato, da bo resnica zmagala in da jo bodo, če treba, tudi za ceno lastne smrti ohranili svojim otrokom.

Prazna vera? — Ne! Nasprotno: globoka vera v resnico in njeno zmago.

Brez ljubezni? — Nasprotno! — Koliko so trpeli, ko so morali uporabljati krute, če ravno pravične načine borbe!

Vse je bilo za vas, otroci! V vašem imenu so se borili.

Tudi žene so pričale!

Mati-učiteljica, z otrokom pod srcem, zatrjuje: zaradi vere ne sprejemem komunizma. Dala je življenje za to pričevanje, z otrokom vred. Zakaj? — Da bi tudi vi verovali!

Ko so vaše matere z vami v naročju ali pod srcem hodile križev pot čez slovensko mejo, so za vas krvavi pot potile!

Dá, dragi mladi slovenski rod: za vas je ta zaklad; da bi vi, ki ste tukaj, in vaši mladi bratje in sestre v domovini — vkljub materialističnemu okolju tukaj in doma — vero in svobodo vesti ohranili, gojili in krepili z nekrvavo borbo in junaško odločnostjo. Saj so vam vaši predniki z življenjem in smrtjo pokazali, kako veliki vrednosti sta vera in svoboda.

Veste, da je vojska nekaj strašnega. A vi jo poznate samo iz čtiva in iz slik. Vaši starši pa so jo doživljali, — da boste vi v miru pripravljali božje kraljestvo. Zato naj vas ta žrtev spodbuja k najglobljemu spoštovanju vere. Novi čas vas kliče k življenju vere, k apostolskemu delu v družini, v šoli, v svojem delavkem okolju in tudi v slovenski skupnosti.

In vprav slovenska skupnost bo tista, ki bo med vami gojila nekrvavo borbenost v edinosti, ki je značilnost božjega kraljestva.

Tako bosta krvava borba vaših očetov in vaše mladostno junaštvo odprla vrata vam in vašim sobratom novega sveta, vsem, ki hrepenijo po resnici in po združenju z Bogom in z vsem človeštvom — in za vedno zaprla vhod in vlom sovražniku — življenjskemu materializmu.

Zbili mu boste za vedno orožje iz rok in tako zajezili reko krvi, ki teče po vsej zemlji.

Bodite modri; hodite pametni! Saj se imate včasih za bolj pametne kot vaši očetje! — V nekem smislu tudi ste, ker bolj čutite in poznate novi svet!

Imate se za nekako bolj koncilske, bolj Kristusove, — kakor da bi bili učitelji svojim staršem. — Prav! — Naj bo tako!

Vendar ne pozabite Kristusovih besed o božjem kraljestvu: "Zato je vsak učitelj, ki je poučen o božjem kraljestvu, podoben gospodarju, ki pri- naša iz svojega zaklada novo in staro."

BORIS PAHOR LJUBLJANSKIM AKADEMIKOM

Na povabilo fakultetnega odbora Zveze študentov Jugoslavije je imel dne 8. marca na filozofski fakulteti v Ljubljani tržaški slovenski pisatelj Boris Pahor predavanje o temi „Manjšina — del telesa“. Predavanje je razdelil na tri dele. V prvem je prikazal sedanjí položaj slovenske narodne manjšine v Italiji, pri čemer je naglašal, da je postopanje italijanskih oblastí z njimi različno na Tržaškem, Goriškem in v Slovenski Benečiji. Poslušalce je seznanil s sedanjimi političnimi, kulturnimi in gospodarskimi organizacijami Slovencev pod Italijo. Drugi del je bil namenjen prikazu poveljnega političnega razvoja med Slovenci pod Italijo. Ta razvoj je tesno navezal na razvoj slovenskega šolstva na tem področju. Opozoril je na negativno vlogo, ki ga je do tega šolstva zavzemala komunistična partija. Zatem je odločno pribijal, da se danes Slovenci v Italiji lahko uspešno bore za svoje pravice samo s svojimí lastnimi političnimi strankami, nikakor pa ne s pomočjo italijanskih, ki zasledujejo samo koristi italijanskega naroda. S tem je odločno obsodil v vsakem pogledu škodljivo politiko Zveze komunistov Jugoslavije, ki svoje somišljenike na Tržaškem in Goriškem usmerja v

italijansko komunistično ali socialistično partijo.

V tretjem delu je pisatelj Boris Pahor govoril o odnosih med matično domovino in zamejskimi Slovenci. Tudi tu je kritiziral zadržanje sedanjih komunističnih oblastí v Jugoslaviji, da se za narodne manjšine ali sploh niso brigale, ali pa premalo. Zahteval je, da slovensku narodna manjšina v Italiji ne sme nikakor postati žrtev dobrih sosedskih odnosov, zlasti ne za dosego večjih gospodarskih koristi. Odločno je nastopil tudi proti načelu recipročnosti pri reševanju vprašanj slovenske manjšine v Italiji, kakor tudi italijanske v Jugoslaviji.

Pisatelj Boris Pahor je končno mlade poslušalce na ljubljanski univerzi opozoril na veliko nevarnost, ki grozi slovenskemu narodu: na padanje narodne zavesti v Sloveniji sami, t. j. v matični domovini Slovencev. Ta pojav zelo kvarno vpliva na narodno zavednost Slovencev v zamejstvu.

Po predavanju se je razvila živahna debata, v kateri je več govornikov zlasti razvijalo svoje misli o vseh problemih, ki danes zadevajo slovenski narod, njegov jezik ter kulturo in poslanstvo doma in v svetu!

Z. K. J. IN ČAS
IN SEDAJ: DIALOG S KOM IN O ČEM?

5. marca letos se je vršila seja predsedstva in izvršnega odbora republiške konference Socialistične zveze Slovenije, o kateri je poročal 6. marca mariborski Večer:

„Pri oceni poskusov nekaterih emigrantskih skupin, da bi vzpostavljale nekakšen 'politični dialog' z matičnim narodom, pa so na današnji seji poudarili, da se je SZDL Slovenije vedno zavzemala za sodelovanje z vsemi naprednimi silami v svetu, da je vedno z veseljem sprejemala spodbude, ki so utrjevale svobodno, neodvisno in napredno razvojno pot slovenskega ljudstva, njegov položaj v jugoslovanski skupnosti narodov in njegove težnje po povezanju z vsemi naprednimi silami in tokovi v svetu. Nikakršno sodelovanje pa ni mogoče s tistimi, ki jim je tako kot v najtežjih trenutkih slovenske narodne zgodovine tudi danes pri sreju vse kaj drugega kot pa resnične koristi slovenskega naroda.“

Zanimivo bi bilo vedeti, katere so te „nekatero emigrantske skupine“, ki bi rade vzpostavljale politični dialog z matičnim narodom. Zanimivo zato, ker se večina emigrantskih skupin bolj zanima za lastne emigrantske zadeve in pogreva dogodke iz naše polpretekle zgodovine kot pa da bi skušale razumeti današnje stanje doma in revidirati svoje lastne poglede in cilje. Zato je jasno, da termin „politični dialog z matičnim narodom“ lahko samo pomeni, da si bodisi v Zvezi komunistov ali v Socialistični zvezi Slovenije domišljajo, da jim nekdo v emigraciji nudi „dialog“. Od kje ta ideja? Edino kar mi trenutno prihaja na misel, je Žebotova knjiga „Slovenija včeraj, danes in jutri“, v kateri se govori o vlogi, ki bi jo Socialistična zveza mogla odigrati v neki prehodni dobi od sedanjega enopartijskega režima na večpartijski sistem, t. j. v dobi prehoda iz diktature v demokracijo.

Komunisti, po stari navadi in docela preišljeno seveda, pavšalno obtožujejo vse sebi nasprotno sile, da nimajo pri sreju „resničnih koristi“ slovenskega naroda, a „koristi“, katere so komunisti po vojni na-

prtili slovenskemu narodu, so bile baje „prave koristi“. Zato menda danes gospodarska in družbena reforma! Zato so menda komunisti med vojno izkoristili napredne sile in težnje, da so jih potem potisnili vstrani in zgrabili oblast z obema rokama. Komunisti, ki se bahajo z demokracijo, bi morali pokazati, da so oni resnično boljši demokrati od ohih, ki so se pred vojno trkali na prsa, da so demokrati, a ob vsaki priliki dokazovali ravno nasprotno. To je bil tudi edini razlog, da je OF med vojno dobila toliko podpore med ljudmi in to je tudi razlog, da je ZK danes docela kompromitirana, ker je ljudi prevarala. Danes se ZK skriva za plaščem Socialistične zveze, katere vodstvo je v rokah prekaljenih komunistov. Zato dialog s Socialistično zvezo bi predstavljal dialog z ZK.

Predsednik republiške konference Socialistične zveze Slovenije je Janez Vipotnik, član predsedstva centralnega komiteja Zveze Komunistov Slovenije, najvišjega vodstva ZK. Vipotnik je bivši sekretar komiteja ZK za Ljubljano.

Namesto dialoga z emigracijo, bi morala ZK začeti resen dialog s političnimi silami, ki obstojajo doma! Trditi, da je za vse te sile dovolj prostora v Socialistični zvezi, pomeni samo željo znova prevarati narod in še naprej obdržati monopol nad politično oblastjo. Resno mislečim in dobro hotečim političnim emigrantom pa je pri srečanju samo politična demokracija, v kateri bodo vse politične sile, vključno komunisti, imele pravico do svojih lastnih organizacij, tiska, zborovanj, kandidiranja na volitvah in zagovarjanja lastnih programov — tudi na radiu in televiziji, skratka enakopravnost političnega delovanja in demokratične svoboščine za vse državljane in ne samo za člane ZK.

Pismo g. S. B. uredniku KT v pretekli številki je nedvomno potrdilo, da je nujno treba prenehati s političnim monopolom ZK v slovenskem političnem življenju. Razni Kardelji stalno trdijo, da so kritiki sistema nepripravljeni predlagati alternative in prevzeti odgovornost. Resnica pa je seveda v tem, da nihče, ki je pri zdravi pameti, ne bo prevzemal odgovornosti za nekaj, pri čemer sam ne odloča. Trditi, da sistem samoupravljanja zagotavlja sodelovanje pri odločanju, je eno-

stavno nesmisel, ker mora biti vsaka odločitev v skladu z obstoječim političnim sistemom, a ta sistem diktira ZK. Karkoli se počenja, mora biti v skladu z osnovnimi postulati partije, ki „čuva revolucionarne pridobitve“, pa če so ti postulat še tako reakcionarni. Zahtevati pomoč nekomunistov je možno samo na enakopravni osnovi, t. j. ko bodo organizacije nekomunistov v vsem enakopravne z organizacijami komunistov. Komunistično zgražanje nad „anti-komunisti“ je docela neupravičeno vse dotlej, dokler so komunisti sami „anti-liberali“, „anti-socialdemokrati“, „anti-krščanski demokrati“ in sploh „anti“ vsemu, kar onemogoča njihov izključni, politični monopol, dokler si bodo domišljali, da samo oni poznajo resnico in rešitev. A če bi jo poznali, ne bi bil v zagati, v kateri so. Ako ima zato kdo interes do dialoga, ga imajo komunisti sami.

Alojzij Zupan v Klicu Triglava

APEL MATERE MIHAJLOVA

Vera Mihajlov, mati Mihajla Mihajlova, je poslala apel več levičarskim intelektualcem izven Jugoslavije (med njimi tudi uredniku revije *Sovietica* v Neaplju Arturju Capasso), naj posredujejo za njenega zaprtega sina pri svojem prijatelju Titu Mihajlovu, ki bi moral tudi po znižanju kazni ostati v ječi do konca 1970, se je nevarno poslabšalo zdravje.

V svojem dramatičnem apelu gošča Vera Mihajlov, ki si služi kruh kot učiteljica v Novem Sadu, poučarja, da njen sin, „ki ni naredil nobenega hudodelstva, terja razveljavno obsodbo“ in so njegovi odvetniki že začeli s potrebnimi ravnanji za ta namen.

Glas SKA

POGUM ČEŠKIH KATOLIČANOV

Po vseh cerkvah na Češkem je sedaj v teku podpisna akcija, in še bolj se je udeležujejo verniki po Slovaški. Na spomenicah zahtevajo verniki od nove vlade versko svobodo, odobritev razpuščenih verskih redov, tako moških kakor ženskih, odpraviti se mora omejeno število sprejemanja bogoslovcev in obnovitev ukinjenih bogoslovij, odpravi naj se državni verski urad (v Ljubljani imajo znano „versko komlsijo“) za

verske zadeve in ukine naj se gibanje „naročnih duhovnikov“. Vlada naj spet dovoli verski tisk, dovoli naj katoliške organizacije, krščansko dobrodelnost in dopusti z zakonom večjo svobodo verskega pouka po šolah. Med vlado in Vatikanom naj se obnovijo prekinjena pogajanja in kardinalu Beranu, trenutno v Rimu, naj se da možnost, da znovo prevzame vodstvo nadškofije v Pragi. Prvi, ki je podpisal spomenico, je bil msgr. František Tomašek, sedanji apostolski administrator praške nadškofije.

„SOCIALISTIČNI“ OPOMIN SLOVENSKEMU KATOLICIZMU

Spontani protest slovenskih katolčanov v domovini zoper politično udinjanje Mohorjeve družbe je prav zaradi svojega množičnega obsega v zadnjem času najpomembnejši pojav slovenskega notranjega odpora zoper komunistični totalitarizem. V bistvu pomeni doslej najbolj mogočno odklonitev političnega koncepta o partiji kot voditeljici vsega javnega življenja s pomočjo raznih takojimenovanih ljudskih organizacij, ki so organizirane okoli partije kot svojega jedra. Namen tega organizacijskega strategema, ki je že leninsko izročilo, je pripeljati razne mase na „progresivne pozicije“, ali vsaj do pasivnosti nasproti partijski politiki. Temu konceptu vsa leta druge Jugoslavije hlapčevsko služi Stanko Canjkar, osebek, ki mu je partija brez skrbi mogla izročiti v večno upravo Teološko fakulteto v Ljubljani in Mohorjevo družbo v Celju.

„Katoliške množice“ se hočejo otresti diktata ateistične partije. Ta je seveda morala odgovoriti. V soboto 30. marca sta prezidij in izvršilni komite Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije naslovila na katoliško Cerkev v Sloveniji opozorilni napad, ki Cerkvi očita, da

njena dejavnost sega preko „meja, ki so določene tako z veljavnimi zakoni, kakor tudi s protokolom med svetim sedežem in Jugoslavijo“.

Socialistična zveza, ki je pomožna organizacija partije in izvrševalka partijskih sklepov, očita slovenskemu kleru, da se vtikuje v politične zadeve. Med te politične zadeve šteje slovenska podružnica belgrajske partije v prvi vrsti vzgojo mladine. Po komunistični zamisli mladina spada pod izključno pristojnost komunističnega režima.

V svoje kratko poročilo o tem opominu katoliškemu kleru Slovenije, je Reuter izbral — pač zaradi za občut zapadnega bravca humanističnega nadiha — očitek, da duhovniki rabijo „amerikanske metode“, da bi pritegnili mlalino. Kot primer je navedeno blagoslavljanje motornih vozil.

V času, ko je komunizem postal za slovensko mladino nezajemljiva zaostalost, grede partiji na živce posebej tisti duhovniki, ki se posvečujejo mladini. Med njimi se ji zdi posebno nevaren koprski kaplan rev. Ravbar, ki urejuje mladinski časopis Ognjišče. Komunistični list za mladino ima komaj 25.000 naroč-

nikov, čeprav je naročba nanj za šole in mladinske organizacije obvezna, Ognjišče pa izhaja v skoraj še enkrat toliko izvodih. Ni dolgo tega, kar je bil zaradi kaplana Ravbarja in pisanja Ognjišča škof Janez Jenko v Kopru kar dve uri zaslisevan.

Izvršivec prvega opomina partije slovenskemu kleru je Socialistična zveza. (Naloga ji je bila dana, ker so v njej organizirani tudi tisti duhovniki, ki pripadajo združbi, katero Rastko Vidič v svojem opisovanju o cerkvah v Titovini, ki je pred protokolom izšla za nepoučenj zapadni svet, imenuje s — "La Compagnie de Cyril et Méthode" (sic). O vpisanih v to kompanijo se tam bere: „Les membres de la Compagnie sont membres actifs de l'Union socialiste du peuple travailleur de Yougoslavie“. Partija je tako opomnila, da njena klasična pomožna organizacija še vedno živi. (Kljub temu, da nihče več ne bere „Nove poti“, kamor odklada Stanko Canjkar svoje domače spisje, komunistična oblast še vedno trosi denar za izhajanje te revije v 100 primerkih.)

Za glasonošo opomina pa je bila Socialistična zveza izbrana še iz nekega drugega razloga. Razne ambi-

ciozne kombinacije se delajo med nekaterimi bivšimi emigranti v prav glede na Socialistično zvezo. Partija je s svojim postopkom ob prjebčitvi opomina jasno povedala, da si ona predstavlja sodelovanje katoličanov samo po podobi in sliki Koebeka in Canjkarja. Partija je zelo zadovoljna, da se „dualizem“ oznanja po privatnih dopisih ameriškim časopisom, toda v Sloveniji se dejansko ni nikoli odpovedala vlogi hegemonu.

„Socialistični“ napad na slovenski kler pa poteka tudi iz neslovenskih virov. V Zagrebu je Tjto 20. marca ostro prijemal komunistične vodje, ki slabijo vodilno vlogo Zveze komunistov Jugoslavije, zlasti tiste, ki „jih ni vselej vodil interes celotne skupnosti“. Stara metoda pa je, da komunistični veljaki dokazujejo svojo partijsko pravovernost z nastopi zoper Cerkev. To pot je šel tudi Stane Kavčič. Stari zagrizeni komunist je že več let član centralnega komiteta partije v Belgradu, torej na „jugoslovanski ravni“. Neki obiskovavci Titovine iz emigracije na odpoved pa se prepričujejo, da se Stane Kavčič Belgradu po robu postavlja, da torej „ni slab“.

N. T.

TITOVSKA LEGALIZACIJA VIDNIH EMIGRANTOV

Dr. Ante Ciliga je bil nekoč Titov prehodnik v generalnem tajnistvu komunistične partije v Zagrebu. Pozneje je bil žrtev stalinskih čistk, sedaj pa je v emigraciji voditelj Hrvatske demokratske in socialne akcije. Torej je strokoven poznavalec komunistične taktike in izvirno informiran o razmerah med emigracijo iz Jugoslavije. V zadnji številki svojega „Biltena“ ugotavlja: „Nova Udba je preorientirala svojo aktivnost in sicer na likvidacijo politične emigracije, ki se naj preorientira v navadno ekonomsko izseljenstvo. Sedaj je znano, da je

preorientira v navadno ekonomsko izseljenstvo. Sedaj je znano, da je cela vrsta dosti vidnih starih emigrantov (dr. Ciliga govori o emigrantih iz leta 1945) od višjih pa tudi visokih funkcionarjev Titovega režima, celo od članov vlade, ne samo od kakšnih višjih funkcionarjev Učbe, dobila ponudbo, naj 'regulirajo' svojo situacijo, naj se legalizirajo pred režimom, pri tem pa ostanejo v emigraciji." — Vsekakor se v emigraciji opaza, najbrž že pod tem vplivom, kako se začinja ponekod opuščati izraz „emigrant“ in ga nadomeščajo z besdo „izseljenci“ ter se ponekod to šteje celo v dobro „aktivni razvojnosti“, to je evoluciji pri komunizmu in tudi pri emigraciji, ki se je doslej označevala kot „politična emigracija“.

(Glas SKA)

AMERIŠKI INTELEKTUALCI O VIETNAMU

Moderno časopisje išče senzacij. Ne opisuje „normalnih“ dogodkov, ampak samo nenavadne ali „nenormalne“. In ker je vsako vpitje in razgrajanje nenavadno, časopisje na široko piše o teh razgrajacih in ne pove, da se ogromna, ogromna večina obnaša čisto mirno in normalno.

To skrivljeno sliko o odnosu Amerikancev do vietnamske vojne dobi, kdor bere o raznih protestih in izjavah posameznih Amerikancev glede te vojne. Ne povedo pa ti časopisi, da velika večina drugače misli.

Naj danes navedemo enega izmed navadnih ameriških glasov o Vietnamu. Trinajst znanih ameriških vseučiliških profesorjev in velikih znanstvenikov je izdalo in podpisalo izjavo o vojski v Vietnamu. V tej izjavi pravijo med drugim tudi tole: Prisotnost Združenih držav v Aziji je bila potrebna, da se s tem postavi protiutež kitajski sili in se s tem prepreči še hujša vojska v Aziji. Treba je zaustaviti Kitajsko in jo pridobiti, da se mirno vključi v mednarodno skupnost. V jugovzhodni Aziji je 250 milijonov ljudi v desetih državah. Brez ameriške prisotnosti v Aziji bi bile vse te države danes že okupirane po Kitajski. Ravnotežje med komunističnim in demokratskim svetom bi bilo s tem porušeno, vera v demokracijo bi propadla, zaupanje nevtralcev v nas bi prenehalo. Od prisotnosti Amerike v Aziji je odvisna prihodnost sveta. Sprijazniti se s komunistično zmago v Vietnamu pomeni ohrabriti komunistične sile in appetite za nova osvajanja.

Urednik hrvatskega štirinajstdnevnika Glas koncila je obiskal ljubljanskega nadškofa dr. Jožefa Pogačnika in ga zaprosil za njegovo mnenje o obtožbah Slovenske socialistične zveze proti Cerkvi v Sloveniji, ki da je prekoračila svoj delokrog. List pravi, da Zveza očita orga-

nizacijo pomoči potrebnim, brezplačno pomoč dijakom pri študiju in šolskih težavah, organizacijo romanj, turističnih izletov in celo prirejanje športnih prireditev mladine. Nadškof je odgovoril: „Težava je v tem, ker vidijo ateisti v Cerkvi samo politično in socialno ustanovo. Ne morejo razumeti nadnaravnega značaja Cerkve. Vernike in duhovnike boli, ko se proglašajo za politično delovanje vse, karkoli oni store zgolj iz verskih razlogov.“

Glas SKA

VSERUSKO KRŠČANSKO-SOCIALNO GIBANJE

V predrevolucijski Rusiji je bilo več poizkusov organizirati socialna gibanja krščanskega navdiha. V tedanjem Domu in svetu je najti obilo podatkov o njih. Dokaz, kako so slovenski katoličani s simpatijo spremljali sebi sorodna gibanja.

V času, ko se je krščansko-socialnih gibanj na zahodu polastila neka trudnost in malodušnost, k čemur so obilo prispevali razni teologastri „dialoga“ in „sekularizacije“, iz Rusije prihajajo novice o obstoju dobro organiziranega in zelo razširjenega „Vseruskega krščansko-socialnega gibanja za osvoboditev ljudstva.“

Organizacijsko omrežje tega gibanja je bilo „uradno“ ugotovljeno na procesih, ki so se v Leningradu obhajali zoper pridruženca krščansko-socialne misli od novembra—decembra 1967 do 5. aprila 1968.

Tedaj je bila izrečena obsodba nad sedmimi pripadniki krščansko-socialnega osvobodilnega gibanja (nekateri viri vedo za dvanajst ali sedemnajst obojencev). Poglavitni obojenec, Vjačeslav Platonov, izvedenec v orientalistiki, star sedemin-

dvajset let, je bil obojen na sedem let prisilnega dela. Vsji obojeni so priznali, da so po sovjetskih zakonih krivi, večina med njimi pa ni pokazala obžalovanja ali kesanja.

Gibanje je bilo ustanovljeno v letu 1964. Vanj so včlanjeni predvsem pisatelji, filologi, zgodovinarji filozofije in literature, v glavnem učenci Nikolaja Berdjajeva, ruskega krščanskega filozofa, ki je v zdomstvu umrl pred dvajsetimi leti. Kot eno najpoglavitnejših nalog so si nadeli razširjanje „literature“.

Vodilno sredjšče gibanja je bilo v Leningradu, je pa organizirano po vsej deželi, posebno v Kijevu, Minsku in Irkutsku. Širi se po metodi trojk: vsak novi član se obveže, da bo pridobil dva nova pridruženca.

Zdi se, da gibanje ni v zvezi z N. T. S., znano organizacijo ruskih solidaristov v zdomstvu, ki ima sedež v Zahodni Nemčiji, ki so z njo povezovali državni toživci obtožence na zadnjih procesih zoper intelektualce v Sovjetski zvezi. Vendar vsi viri zveze krščansko-socialnega gibanja s solidaristi v zdomstvu ne izključujejo.

KITAJSKA „KULTURNA REVOLUCIJA“ IN JUGOSLOVANSKA „GOSPODARSKA REFORMA“

Enzo Bettizza, dopisnik milanskega dnevnika Corriere della Sera primerja kitajsko „kulturno revolucijo“ z jugoslovansko „gospodarsko reformo“ in pravi, da sta oba pojava znak razpadanja tako kitajske kot tudi jugoslovanske komunistične stranke. Mao Ce Tung je hotel zaustaviti razpadanje svoje stranke s tako imenovano kulturno revolucijo, ki ni bila ničesar drugega kot maska, pod katero se je ta diktator hotel znebiti svojih notranjih nasprotnikov in opozicionalcev. Prav tako pa je hotel Tito rešiti obstoj komunistične Jugoslavije z gospodarsko reformo. Nezadovoljstvo ljudskih množic, celo komunistov je zadnja leta v Jugoslaviji tako naraščalo, da se je bilo treba bati notranje revolucije. Treba je bilo najti neko čarobno sredstvo, s katerim bi potolažili tisoče brezposelnih, upornih in nezadovoljnih ljudi. To čarobno sredstvo so samoupravljanje in gospodarske reforme. Bettizza ugotavlja, da tako kulturna revolucija kot gospodarske reforme ne morejo prinesiti rešitve brez splošne svobode in demokracije. Gospodarske reforme so bile majhen obliž za veliko rano. Obliž je že gopustil in sedaj je zmeda še večja: začel se je boj med posameznimi podjetji in tudi med posameznimi republikami. Ker ni bilo ustreznih političnih reform, so gospodarske reforme zvedenele. Komunistično vodstvo ne ve, kako naj si pomaga. Titov strah za prihodnost komunizma v Jugoslaviji in za njega samega je bil izražen na zasedanju Zveze komunistov Jugoslavije, ko je Tito rekel: „Tistim, ki se preveč upirajo, naj bo jasno, da stoji za menoj vojska in da jaz razpolagam z njo.“

KOMUNISTI POŠILJAJO SLOVENSKO KRI V VIETNAM. ZA SLOVENSKE BOLNIKE JE PA NI

V Sloveniji je zopet veliko pomanjkanje krvi. V ljubljanskem „Delu“ z dne 12. januarja je bilo objavljeno, da je pomanjkanje krvi tolikšno, da so morali odpovedati številne operacije, najbolj kritične bolnike da pa rešujejo krvodajalci, ki se javljajo zavodu za transfuzijo na osebni poziv. Pomanjkljaj krvi je tolikšen, da je položaj ne samo kritičen, temveč najslabši od meseca maja 1945, ko so v vojaški bolnišnici v Mostah vzeli kri prvim 150 krvodajalcem iz Ljubljane.

Na tiskovni konferenci v Zavodu za transfuzijo krvi je predsednik Slovenskega zdravniškega društva dr. Anton Dolenc poudarjal, da je bilo

dne 12. januarja pomanjkanje krvi tako akutno, „da so jo lahko dajali samo bolnikom v kritičnih položajih“. Direktorica republiškega zavoda za transfuzijo dr. Sovdatova je navajala, da je za potrebe slovenskih zdravstvenih ustanov potrebnih na leto 20 ton krvi ali približno 80.000 krvodajalcev.

Slovensko zdravniško društvo je v „Delu“ z dne 13. januarja objavilo nujno obvestilo: „Republiškemu zavodu za transfuzijo krvi v Ljubljani primanjkuje zadnje dni krvi, tako da ne more ustreči niti najnujnejšim naročilom. To je lahko usodno za bolnike in poškodovance, ki jim je kri nujno zdravilo. Slovensko zdravniško društvo poziva svoje člane, zdravstvene delavce in zdravstvene zavode, naj z besedo in zgledom prisrskočijo na pomoč, hkrati pa prosi Ljubljance in ekoličane, naj se posamič ali pa skupinsko prijavijo za oddajo krvi na Zavodu za transfuzijo v Ljubljani.“

To nujno sporočilo Slovenskega zdravniškega društva je bilo ponovljeno tudi v številki „Dela“ z dne 14. januarja.

V isti številki in na isti dan, t. j. na drugi strani je pa pod naslovom „Razumevanja vredno posnemanje“ objavljeno tudi naslednje: „Ljubljana, 13. januarja. Republiški odbor za pomoč žrtvam imperialistične agresije se zahvaljuje organizaciji ZB (Zvezi borcev op. ur.) iz Kranja za odlično organizacijo krvodajalcev v korist vietnamskih borcev. Prav tako se zahvaljuje 500 krvodajalcem iz Kranja in Zavodu za transfuzijo v Ljubljani.“

„Republiški koordinacijski odbor se zahvaljuje tudi delovnemu kolektivu tovarne zdravil Krka za izkazano darilo v zdravilih v višini 1 milijona starih dinarjev in tovarni LEK iz Ljubljane za darovana zdravila v višini 100 tisoč starih dinarjev Rdečemu križu v Hanoi.“

Tako torej. V Sloveniji nimajo krvi za bolnike in so morali celo odpovedati „številne operacije“, primankljava krvi da je tolikšen, „do je položaj ne samo kritičen, temveč najslabši od meseca maja 1945.“ Slovensko zdravniško društvo zato poziva ljudi za oddajo krvi. Prav tako republiški zavod za transfuzijo krvi. Istočasno pa list „Delo“ objavlja zahvalo „republiškega koordinacijskega odbora za pomoč žrtvam imperialistične agresije“ za „odlično organizacijo krvodajalcev v korist vietnamskih borcev“. Isti odbor se zahvaljuje za poslano kri v severni Vietnam tudi „500 krvodajalcem iz Kranja in Zavodu za transfuzijo krvi v Ljubljani“, ki je s tem prikazana v čudni luči. kajti „slovenski republiški zavod za transfuzijo krvi“ pošilja kri slovenskih krvodajalcev za komunistične napadalce in rušilce svetovnega miru v severni Vietnam, nima pa krvi slovenskih krvodajalcev.

dajalcev za slovenske bolnike, ki so zaradi tega na lastnih tleh, v lastni domovini v smrtni nevarnosti.

Pač nov dokaz da komunistom za lastne ljudi ni nič, ampak samo za stvar komunizma, ki ga podpira. kjerkoli je v potrebi, samo, da bi zagospodoval s svojim tiranskim sistemom nad svobodo ljudi v svetu.

NARODNI PROBLEMI NA VOJAŠKIH AKADEMIJAH

Titove vojaške oblasti so objavile razpis pogojev za sprejem gojencev v vojaške akademije. Ti so letos spremenjeni. Za sprejem na vojaške akademije se letos ne morejo več potegovati tisti srednješolci, ki so ob koncu šolskega leta imeli popravne izpite iz enega ali več predmetov, pa četudi so si pozneje rede pri ponavljalnih izpiti popravili. Novost je tudi sprejemni izpit iz matematike za tehniško akademijo visoke tehniške kopenske vojske. Omejeno je tudi število srednjih šol, iz katerih se lahko prijavljajo gojenci za vojaške akademije. Tako se lahko absolventi gimnazij, učiteljišč in srednjih tehničnih šol še naprej prijavljajo za sprejem v vse vojaške akademije. Tisti pa, ki končajo ekonomske in srednje šole tehniške, usnjarske in živilske stroke, pa lahko prosijo samo za sprejem na intendantsko vojaško akademijo.

Ob razpisu za sprejem gojencev v vojaške akademije se je pa znova postavilo vprašanje, odkod se prijavlja največ gojencev za vojaške akademije. Že več let se namreč dogaja, da iz Slovenije, pa tudi iz Hrvatske in drugih „prečanskih“ krajev fantje ne kažejo nobenega veselja do službe v vojski in se zato ne prijavljajo v vojne akademije.

Ta problem mora biti že precej pereč, če mu je celo komunistično Delo, ki se ne navdušuje dosti za obrambo slovenskih narodnih koristi, posvetilo dne 10. aprila t. l. kar uvodnik „Kdo bo oficir“.

V njem ob razpisu akademij za sprejem novih gojencev ugotavlja, da ob njem „velja ponovno opozoriti na problem, ki je star že precej let. Gre za to, da narodnostna sestava vojaških akademij velikokrat ni zadovoljiva. Večina je v njih Makedoncev, Šiptarjev in Slovencev malo. To v svoji posledici povzroča, da bo tudi nacionalna sestava oficirskega kadra JLA nesorazmerno in ne bo ustrezala nacionalnim razmerjem števila prebivalstva jugoslovanske države“.

(Svobodna Slovenija)

„JUGOSLAVIJA“ ALI KAJ DRUGEGA...?

Od Aleksandrove diktature, ko se je bivša kraljevina „SHS“ izpremenila v „Jugoslavijo“, nas zunanji svet, ki ne loči pojmov med narodnostjo in državljanstvom, imenuje „Jugoslovane“.

Srbi si verjetno izgube svojega narodnega imena ne ženejo preveč „k srcu“, ker pač „vladajo“ v državi. Beograjska „čaršija“ je izpremenila samo barvo in nič drugega. Poleg tega sta bili do sedaj Slovenija in Hrvaška „molzni kravi“, ki sta s svojim finančnim presežkom „podpirali“ zaostale južne predele v državi. Zaradi političnega in gospodarskega stališča Srbi verjetno ne bodo nikdar voljni prostovoljno sprejeti kakšno novo obliko sožitja, v kateri bi njihov „gospodovalni“ značaj ne prišel več do veljave in kjer bi gospodarsko izkoriščanje drugih narodov usahnilo. Za Srbe — čisto upravičeno iz njihovega stališča — bo „Jugoslavija“ ostala simbol njihove nadvlade nad ostalimi narodi v državi.

Za nas Slovence je položaj drugačen. Poleg tega, da hočemo, da nas svet pozna z našim lastnim narodnim imenom, hočemo tudi obdržati narodni dohodek v korist lastnega naroda. Treba bo zato trdne povezanosti med nami in Hrvati, da tako z močno opozicijo prisilimo Srbe, da sprejmejo novo obliko državnega sožitja.

Če bi vse naše slovenske politične stranke sprejele zahtevo po samostojni slovenski državi v svoje programe in če bi se potem večina strank izjavila za konfederativni sistem na slovanskem jugu, bi, poleg drugega, nastalo vprašanje, kako naj se ta nova zvezna enota imenuje.

V vsakem „sodržavju“ je namreč predpogoj, da si konfederirane države obdržijo svoje ime tudi pred svetom, da so torej mednarodno priznane. Iz tega vidika je potem več kot jasno, da bi ime „Jugoslavija“ ne prišlo več v poštev, kajti kljub konfederaciji, bi nas svet še vedno tako imenoval kot nas danes, če bi zveza obdržala isto ime.

Da se to prepriča, bo treba sprejeti ime, ki s sedanjim nima nobene zveze. Primerna imena za sodržavje z našimi slovanskimi sosedi bi bila sledeča: „Konfederacija Posavja“ (Confederación del Río Sava), „Konfederacija Južnih Slovanov“ (Confederación Eslavos del Sur), „Konfederacija Srbov, Hrvatov in Slovencev“ (Confederación de Servios, Croatas y Eslovenos), „Konfederacija Srbske, Hrvaške in Slovenske države“ (Confederación de los Estados de Servia, Croacia y Eslovenia) in druga podobna. (N. pr. vključitev Makedoncev, itd.)

Prav bi bilo, če bi naše politične stranke (pa tudi druge organizacije) že sedaj mislile na to, kajti besedo "Jugoslavija" bodo morale prej ali slej črtati iz svojih slovarjev.

Buda Stanislav

„Generali brez vojske“

Dne 13. aprila t. l. je imela Socialistična zveza delovnega ljudstva, ki je popolnoma v komunističnih rokah, posvetovanje v Grobljah pri Domžalah. Na tem posvetovanju je imel bojeviti govor predsednik omenjene Zveze — Janez Vipotnik. Ker je sedaj v Jugoslaviji zapovedano gonja zoper katoliško Cerkev, se je Vipotnik najprej spravil nanjo. Rekel je, da je sedaj v Sloveniji poglavitni spopad med naprednimi in nazadnjaškimi težnjami. Nosilci naprednih teženj so seveda komunisti, nosilci nazadnjaških pa katoliška duhovščina, katere delo dobiva izrazito politično naravo in sega prek meja, začrtanih z ustavo in protokolom. Po mnenju Vipotnika imamo na Slovenskem opraviti z novim klerikalizmom, kateremu je treba takoj napovedati najostrejši boj.

Gornje besede so uvod v novo preganjanje katoliške Cerkve oz. njenih duhovnikov v Sloveniji in seveda tudi na Hrvaškem. Komunisti dobro vedo, da se Cerkev ne peča s politiko in jim na tem področju ne grozi nobena nevarnost. Nevarnost pa grozi komunizmu zato, ker ne uživa ljudskega zaupanja, ker nima mladine, ker je idejno prazen, ker njegovi funkcionarji iščejo samo osebne ugodnosti, ker je komunistična družba do skrajnosti materialistična. Nasprotno pa uživa katoliška duhovščina vedno več ljudskega zaupanja in ugleda, okoli nje se zbira vedno več mladine, verske manjštacije pa so veličastni ljudski zbori, s katerimi se komunistični in socialistični zbori in kongresi niti primerjati ne morejo. To je, kar skrbi komuniste. Zato so napovedali slovenskim katoličanom nov boj. Kot pretvezo za ta nov boj pa so si izmislili politično delovanje slovenskih katoličanov oz. njene duhovščine. Toda Vipotnik in njegovi tovariši naj si zapomnijo, da novo preganjanje katoličanov ne samo da ne bo doseglo svojega namena, ampak bo še okrepilo Cerkev in ojeklenilo verne slovenske množice,

Poleg katoliške Cerkve pa je komunistom trn v peti tudi slovenska emigracija — „ostanek preteklega borbenega protikomunizma“, kako: je izjavil Vipotnik na omenjenem posvetovanju.

Emigracija je za Vipotnika „general brez vojske“. Zdi se pa, da se Vipotnik tega ostanka in tega generala resno boji. Rekel je namreč,

da „ne gre podcenjevati prizadevanj emigracije. Posebno veliko škodo dela emigracija zlasti s tem, da poskuša pritiskati na Slovence, ki so zaposleni v tujini. To emigracijo naravnost zasipa s svojim strupenim časopisjem“.

Dosedaj je bilo tako, da se ljudje za ostanke niso borili in da se za „generale brez vojske“ niso zmenili. Če se nas Vipotnik vendarle boji in nam posveča bojevite govore, smo verjetno več kot samo ostanki in generali brez vojske. Morda se mi sami tega kar premalo zavedamo.

Iz Vipotnikovih izjav lahko sklepamo, da je emigracija močan in važen činitelj v rušenju komunizma in pri osvoboditvi domovine. Zavedajmo se tega. Izrabimo vsako priložnost, da v edinosti in slogi storimo vse, kar je v naši moči, da uničimo največjega sovražnika slovenskega naroda in človeštva sploh.

Franc Zorec-Kocelj

STARIM IN BLADIM

(Iz govora dr. Jožeta Krivca na prireditvi v San Martinu)

Tožimo večkrat, da mladina noče hoditi z nami, da nam uhaja, da ji ni všeč, kar ji nudimo, da vedno išče nekaj novega. Ali se pa tudi vprašamo po vzrokih njenega ravnanja in jo skušamo razumeti?

Ali nismo večkrat okosteneli, trdi, zamaknjeni in čakajoči še vedno na isti skali kakor pred dvajsetimi leti, ko smo se izkrcali? Ali ne strmimo še vedno preveč nazaj in izlivamo grenkobo na preteklost, ki nam ni bila naklonjena? — Čas se je na široko potegnil naprej in mladina gre s polnim korakom z njim. To je njena pravica — mladina mora iti naprej, zato jo napajajo mlade moči in gorijo v njej mladostni ognji! — Skušamo ji biti v tej dirki pametni svetovalci, dajmo ji zdravih in poštenih napojev za njihove žejne duše!

Toliko je veličastnih strani v zgodovini našega naroda, mi pa sklanjamo glave, kakor bi ležala nad nami le sama žalost in noč! Pokažimo mladini, da so tudi junaški in zmagoviti dnevi posejani med našo preteklost, in začutila bo ponos do svojega porekla in do krvi, ki ji polje po žilah. Dotaknimo se se tudi po velikih kulturnih predstavnikih naše kulturne dediščine, ki blešči, da ga tudi bleški večjih narodov ne moremo udušiti — in ne grenimo si življenja z jalovimi razglabljanji o problemih, ki nam ne prinašajo edinstva in ne medsebojnega spoštovanja. Mladino naša nesoglasja ne zanimajo več, jo odvrčajo, kopljejo prepad med nami in njo. Kaj naj išče pri nas, če so naši obrazi čemerni, pustji, vrteč se vedno v istem krogu brez izhoda? Veselja, pa tudi resnosti, bo rada sprejemala ter rasla ob naših vrlinah in krepostih.

PREJELI SMO

Meddobje, 1-3, X. 1967, izšlo kot 66. publikacija Slovenske kulturne akcije, Buenos Aires, uredil Ruda Jurčec.

Vsaka številka Meddobja je svet zase. Vsaka tudi znova kriči, da nimamo recenzentov, kritikov. Vsaka je torej predložena slovenskemu bralstvu, v zdomstvu in tudi doma — to je še posebno važno, tudi doma, da ob njej uživaš svobodo v polni meri. Ali pa da se zamisliš, kakor se je Vladimir Kos, ko je zapisal: „Ali bomo mogli zamejski Slovenci ustvariti kdaj svet, lepši od onega, ki ga slutijo in se ga boje doma? Ne namesto vere, ampak prav zaradi vere.“

Vero v slovensko besedo dobiš, ko bereš Meddobje. Ni to branje za mimogrede, ampak moraš sesti k mizi; umirjen in pripravljen sprejemati.

Grdo bi bilo naštetj samo vsebino. In bolj pošteno je svetovati vsem Vestnikovim bravcem: vzemi in beri! Ne ustraši se, začni brati, vzdrži, uči se in poučuj se — že zaradi svojih otrok se moraš seznanjati s svetom, slovenskim in tujim, sicer jih ne boš dohajal. Pred otroki boš nekega dne prazen — in takrat je konec avtoritete v družini.

Vem, ni vsa snov vsem všeč. A potrudi se vživeti se v besede vsaj tiste snovi, ki te od daleč malo zanima. In ogrel se boš za druge snovi. Ogrel sam in se boš počutil dobrega Slovenca v svojem krogu in v svetu.

M. G.

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE 1968, uredili Miloš Stare, Joško Krošelj, Pavel Fajdiga, Slavimir Batagelj, Buenos Aires 1968, Tiskarna Vilko, opremil France Gorše, umetniško prilogo uredil Ivan Bukovec.

Včasih se mi zdi, da smo že preveč navajeni, da Zbornik mora vsako leto iziti; tako navajeni, da niti ne pomislimo, če bo naslednje leto še mogel. Zbornik je namreč knjiga, o kateri se ne da samo zapisati, da je izšel in je na prodaj tu in tam; je knjiga, ki bi morala biti v vsaki družini.

Vedno ne bomo enako stari. Zdaj se spominjamo z vsem ognjem in toplino v srcih let, ko je divjala revolucija in smo odšli od doma. Vedno več je trenutkov, ko nam zastane beseda, ker se ne spomnimo kraja in še manj imen prijateljev, znancev. Pa potarnamo: kako me zapušča spomin, kako sem mogel to pozabiti!

Čez leta bomo bolj stari. In se bomo spominjali prvih let v zdomstvu v drugih državah, rojstva in rasti naših otrok, graditve hiš in domov: pa nam bodo uhajala iz spomina imena in letnice pa povezave enega in drugega. In ne bo ga morda, ki nam bo mogel pomagati. Takrat bo treba seči po Zbornikih. Ne samo po letošnjem, po vseh v dolgi vrsti od leta 1949 naprej. Kaj je vse v njih zapisano, kaj ohranjeno! Ljudje smo že taki, da se takih stvari neradi zavedemo. Rodovi za nami se bodo, torej kupujem knjigo za te rodove. In zraven še sam preberem! To mora biti osnovna misel, ko se lotiš kupiti Zbornik.

Pravijo — in tudi priznajo — da je slovenstvo v Buenos Airesu središče odpora sedanjemu režimu doma. Ali bi radi to prvenstveno mesto izgubili? Mislim, da ne! In tako ne ostane drugega kakor zagrabiti za trenutno edino orožje — knjigo in z njo poseči v boj.

Argentinci imajo odličen pregovor: primi knjigo, saj te ne bo ugriznila! Tako je. Nič ne pomaga naštevati vse udarne članke in razprave, ki so v letošnjem Zborniku, če nimaš volje in odločnosti, da boš knjigo kupil, prebral in se znova učil. Ne smeš se razburjati, če otroci nič ne berejo: kaj in zakaj bodo pa brali, če tebe nikdar ne vidijo pri knjigi. Ta sicer ni TV, kjer se komodno vsedeš in se pred teboj odvijajo podobe. Branje knjig je v današnjem svetu žrtev po svoje. In — ali imaš še vsaj malo smisla za žrtve? — — — Zaradi otrok, da!

Nekoč bomo stari. Nekoč bodo prišli vnuki. Morda se boš moral zakleniti v svoj svet. Si že kdaj pomislil? — Hudo je danes misliti na takšno bodočnost. A misli in ljubezen do svobodne slovenske besede naj zmaga v tebi. Vsakoletni Zbornik, ki s tvojo pomočjo izhaja, je najlepše pismo v domovino.

Daj za znamko SVOBODE, kupi!

et

**Opozarjamo na izid prve številke „Svobodnih pogledov“.
Pošlji jo znancem, prijateljem. Svoboda, ki jo uživaš,
zahteva to drobno plačilo.**

Spoštovani g. Smersu:

Z zanimanjem sem prečital v zadnjem "Vestniku" Vaše opombe na nekatere moje trditve v članku "Odgovor sovrstniku". Veseli me, da ste z menoj istih misli glede našega narodno političnega programa. Zahteva po suvereni slovenski državi bi res morala biti stična točka vsega slovenskega delovanja.

Vi ste prepričani; da imajo naše bojevniške organizacije „če že ne v pisanih pravilih, pa imajo ta narodno politični program v svojem delovnem programu.“ Temu Vašemu mnenju nasprotuje pisanje glavnega tajnika "Tabora", ki sem ga delno razčlenil v dopisu "Kaj loči Borce". Strankarsko politično prepričanje posameznikov ne more in ne sme biti nikdar vzrok ali pa povod za razbijanje vsenarodne organizacije.

Mislím; da nimate prav, ko trdíte; da „...ni važno, kaj je v pisanih programih, važno je, kaj se v resnici dela.“ Dosedaj se je vse delovanje kakršnekoli organizacije, stranke ali društva, ocenjevalo prav na podlagi pisanih ali tiskanih programov. Člani sodijo delovanje odbornikov z ozirom na to, koliko se oni držijo točno določenih in napisanih pravil. Tega ne smemo izpreminjati, ker bomo sicer zašli v anarhijo.

Kažete izredno velik optimizem, ko trdíte, da ima „zelo velika večina... jaseñ narodno politični cilj, ki je svoboda in samostojnost slovenskega naroda.“ Jaz sem amreč pesimist in smatram, da je velik del našega naroda — mislim na nas begunce — indiferenten in brezbrížen do tega našega narodnega ideala. Ostotek te brezbrížnosti pa se bo začel zmanjševati z razčiščevanjem pojmov. Prava narodno politična vzgoja, ki bi morala biti obvezna v vsaki naši organizaciji, bi prav tako mnogo pripomogla k temu.

Popolnoma pa sva si v nasprotju glede programa SLS. Na podlagi prvega in osmega člena dokazujete konfederativnost strankinega programa. Škoda je, da ste popolnoma pozabili na sedmi člen, ki tudi vsebuje narodno politični program, saj predlaga vključitev Slovenije v novo državo z imenom "Jugoslavija".

S svojo razlago programa SLS me niste prepričali, da sem v zmoti še vedno smatram da je stranka za federacijo in bom skušal to trditev utemeljiti v članku "Ali je program SLS za federacijo ali za konfederacijo", ki ga prilagam temu pismu.

S spoštovanjem

Buda Stanislav

ALI JE PROGRAM SLS ZA FEDERACIJO ALI ZA KONFEDERACIJO

To vprašanje v resnici zahteva razjasnitve, kajti program SLS, ki ga je stranka sprejela v letu 1954, je izredno nejasen.

Ne pridejo v poštev členu ki govorijo o „Svobodi in demokraciji“, „Družini“, „Kulturi in vzgoji itd.“; „Narodnem zdravju“; „Gospodarstvu in socialnem življenju“, ker pač obravnavajo splošna vprašanja, ki jih lahko vsaka slovenska politična stranka po svoje zasuče in stilizira. Ti členu nimajo nobene zveze z narodno političnim programom in so torej tihično „strankarske“ vsebine.

Narodno politični program stranke se izraža samo v prvem, sedmem in osmem členu.

Prvi člen, ki govori o slovenskem narodu in slovenski državi, pomeni uveljavljanje pravic slovenskega naroda od strani SLS. Ta člen izraža narodno politični program stranke v stavkih: „...pravico do svoje države, da sam ureja svoje življenje, da vstopa v državne zveze...“

Kaj je v teh stavkih federativnega in kaj je za konfederacijo?

Stavek „...pravico do svoje države“ je veljaven za oba sistema, kajti čeprav pojem „država“ sestavljajo tri bistvene sestavine: ljudstvo (ki pa lahko pripada različnim narodnostim), ozemlje in oblast, se še ne more reči, „a priori“ pomeni popolnoma samostojno in suvereno enoto. Samostojnost je treba še posebej poudariti. Ta stavek ne postavlja zahteve po popolni samostojnosti Slovenije, kar je predpogoj za vsako bodočo konfederativno zvezo.

Tudi v federativnih zvezah se namreč posamezne enote imenujejo „država“. V popolnih federacijah, ki so v splošnem republike, zvezne enote obdržijo ta naslov. Ostanejo torej republike s predsednikom vlade in svojim lastnim parlamentom. Primer nam je današnja Jugoslavija, vsaj po svoji prvi ustavi. V manj popolnih federacijah — v glavnem so te na ameriški celini — pa ponekod zvezne enote obdržijo ime „država“, drugod pa celo ta enačba izgine in jo nadomesti ime „pokrajina“. Imajo sicer svoj parlament, nimajo pa predsednika vlade, ki ga nadomesti „guverner“. Vse te posamezne „države“ povezane v federacijo, pa nimajo svoje politične samostojnosti, niti niso mednarodno priznane kot države.

Stavek „...pravico do svoje države“ ni torej dovolj utemeljen; da bi lahko smatrali, da je stranka za konfederacijo. Pravilno bi se moral glasiti: „...pravico do svoje samostojne države“.

Tretji stavek „da vstopa v državne zveze“ je izpopolnjen z osmim členom programa SLS, kjer stranka predpostavlja, da „...razmere ukažejo tesnejšo povezanost narodov in držav...“, daje pa pravico slovenskemu narodu, da se sam odloči za „...vstop Slovenije v vsako zvezo držav...“. Smatra pa SLS „...da je svobodna povezanost na slovenskem jugu najnaravnejša in najboljša...“

Tudi v tem členu, ki je izredno važen, ni nobene točne definicije, kako

si SLS predstavlja take zveze in kakšna vloga pripade Sloveniji. Iz navedenih stavkov programa ni razvidno ali hoče stranka federacijo ali konfederacijo, kajti besede "svobodna poveznost" so veljavne za oba primera. Če bi namreč SLS imela za svoj vzor konfederacijo, bi se tozadevni stavek moral glasiti sledeče: „Narod sam pa odloči s splošnim; enakim in tajnim glasovanjem vprašanje vstopa samostojne države Slovenije v vsako zvezo držav.“ Manjka torej poudarek po samostojnosti in dokler stranka ne sprejme teh važnih dopolnilnih besedi v svoj program, ne more nihče trditi, da je SLS za konfederacijo.

Edini stavek iz prvega člena, ki ima konfederativno zamisel je sledeči: „...da sam ureja svoje življenje“. Toda kakor „ena lastovica še ne prinese pomladi“, tako tudi en sam stavek — pet suhih, čeprav "težkih" besedi — še ni zadosten, da bi se celoten program stranke že lahko smatral za konfederativnega.

Po vsej logiki bi morala stranka ta najvažnejši stavek tudi podrobno razložiti. Izpopolniti bi ga morala z naslednjimi točkami, ki so neobhodno potrebne za definicijo državne samostojnosti, ki je po drugi strani — kot sem že rekel — predpogoj in baza za vsako poznejšo konfederativno zvezo z drugimi državami:

1) Slovenska vlada in slovenski parlament; 2) Slovensko diplomatsko predstavništvo v inozemstvu; 3) Slovensko predstavništvo v centralni vladi; 4) Slovenska vojska; 5) Slovensko orožništvo; 6) Slovenska denarna enota in finance; 7) Slovenske uredbe; 8) Slovensko sodišče, itd.

Program stranke bi moral razčleniti vse kar spada pod: 1) Izvršilno; 2) Zakonodajno in 3) Sodno oblast.

Na kratko pogledjmo še sedmi člen ki tudi vsebuje narodno politični program. V tem členu SLS direktno zahteva Jugoslavijo in se prav nič ne ozira na voljo naroda. Ne čaka na glasovanje, ki ga predlaga v osmem členu. Prav tako v tej točki ni nobene točne opredelitve v kakšni obliki naj bi bila „...usodna življenjska povezanost slovenskega naroda z ostalimi južno-slovanskimi narodi“. Stavek: „Predpogoj vsake njihove bodoče sreče pa je svoboda“ je izredno nejasen kajti svoboda (libertad) nima nobene zveze s samostojnostjo (independencia). V tem členu slovenska "država" ni nikjer omenjena, zato ta točka nima vrednosti niti za federacijo, v kateri se zvezna država prostovoljno odpove svoji suverenosti. Po mojem je ta člen tako slabo stiliziran, da predstavlja v resnici direktno podreditev Slovenije novi državi z imenom "Jugoslavija". Poleg tega pa vsebuje tudi grobo napako, kajti "Majska deklaracija" ni nikdar predpostavljala združitve avstrijskih Slovanov z bivšo kraljevino Srbijo.

Iz navedenega sledi, oziroma se razvidi, da je v programu SLS izredno malo sledov o konfederaciji ali sodržavju. Stranka bo morala izpopolniti prvo in osmo točko in popolnoma popraviti in izpremeniti sedmi člen, da bo lahko trdila, da je za konfederacijo.

Slovenci smo v narodno političnem pogledu tako nezreli in nedovršeni, da ni nobena sramota, če se koncepti menjajo in izpreminjajo.

Slovenec — pa tudi Hrvat, Slovak, itd. — bi morala biti za vzor konfederacija arabskih narodov, kjer ima vsaka država svojo samostojnost, svojo vojsko, svoj denar itd. So suverene države, pa vendar združene za obrambo skupnih ciljev.

Končno pogledjmo še, kaj pravi o konfederaciji naš znani sociolog dr. Ivan Ahčin v knjigi "Sociologija — II zvezek":

„Konfederacija ali sodržavje je zveza držav, v kateri vsaka sestavna država ohrani svojo popolno suverenost, tako v notranjem kakor tudi v zunanjem redu z lastnim diplomatskim predstavništvom. V konfederaciji so osrednji državni organi zelo okrnjeni v tem smislu, da ne razpolagajo s pravo najvišjo oblastjo. Njihova oblast je le bolj posvetovalnega značaja, kajti dejanske in dokončne odločitve so v rokah posamičnih konfederativnih držav, osrednji organ je zbornica sestojča iz predstavnikov vseh konfederiranih držav, ki pa nima zakonodajne ne izvršilne oblasti. Sklepi osrednje zbornice morejo veljati, če so soglasni ali vsaj sprejeti z veliko večino, vendar morajo posamične države nanje izrecno pristati. Vzrok je v tem, ker so v konfederaciji združene države suverene in le sebi podložne.“

Naj bo ta definicija sodržavja za vzor vsem slovenskim političnim strankam brez izjeme.

Buda Stanislav

KAPLANI, AKADEMIKI IN KMEČKI FANTJE

Andrej Glušič je v istem odstavku svojega članka (Kolektivne krivde ni — Klic Triglava št. 346), v katerem pove, da je on sam dne 24. aprila 1943 sporočil v Ljubljani aktivnim oficirjem ukaz komandanta Slovenije J. V. v D., da nobeden ne sme stopiti v Vaške straže, udrihnil po od „ablasti in komande“ pijanih kaplanih, po akademikih in kmečkih fantih, ki so brez potrebne vojaške izobrazbe vodili Vaške straže.

Na eni strani smo torej imeli vojaško izobražene oficirje, ki bi jih slovensko ljudstvo v svojem boju zoper komunistične zločince krvavo potrebovalo, pa jim je bilo prepovedano braniti slovenska življenja. Na drugi strani pa beremo napade na tiste, ki so obupanemu ljudstvu v njegovi največji nesreči priskočili na pomoč. Ali ne bi bilo pošteno in pravično, da pohvalimo tiste kaplane, akademike in kmečke fante, ki so — čeprav to ni bil njihov poklic — prihiteli ljudstvu na pomoč? Ali naj bi mirno gledali, kako zločinci koljejo slovenske može, žene, fante, dekleta in celo otroke? Akademiki bi se lahko umaknili v Italijo študirat (kar so nekateri tudi storili). Toda ljubezen do domovine in mladostni idealizem sta jih podžgala, da so šli na okope, prevzeli vodstvo Vaških straž in branili slovenska življenja, ko jih niso smeli braniti tisti, ki so bili v prvi vrsti za to poklicani. Lahko je sedaj kritizirati posamezna dejanja neizkušenih vod-

nikov naše protikomunistične borbe. Zakaj pa tedaj niso prišli na pomoč bolj izkušene osebe!

Ali so morda kaplani (spomnimo se na Toneta Duhovnika in Franceta Malovrha) noč in dan delali in se žrtvovali, ker so bili od „ablasti in komande pijani“ (ali ni sramotno tako pisanje visokega jugoslovanskega oficirja)? Dolg je seznam kaplanov, akademikov in kmečkih fantov, ki so dali svoja življenja za domovino, vero, svobodo. Spomenik zaslužijo in ne udrihanje in sramotenje.

Naj ob tej priložnosti ponovim, kar sem zapisal v Vestniku (1968, št. 2), da pa se je vendar našlo nekaj aktivnih oficirjev, ki so se zavedali svoje velike dolžnosti, da branijo svoje ljudstvo. Vsa čast tistim aktivnim oficirjem, ki so se zavedali svoje svete dolžnosti — braniti domovino — in ki so pravilno razumeli smisel dane vojaške prisege. Slovenski narod bo ohranil te aktivne oficirje v hvaležnem spominu.

Prav tako pa bo slovenski narod ohranil v hvaležnem spominu številne rezervne oficirje, ki so zapustili svoje varne in tople pisarne v Ljubljani in drugod in odšli na bojno polje. Dobro se spominjam, kako so me sprejemali uradniki, profesorji, zdravniki in dr., ki so bili rezervni oficirji, ko sem jih prišel prosit v imenu Slovenske legije, da prevzamejo vodstvo Vaških straž. Velika večina (število gre v več desetih) je bila pripravljena takoj oditi na teren in mnogi so zapečatili to svojo domovinsko ljubezen s krvjo. Slava in hvala jim!

Danes naši borci doma nimajo spomenikov. Toda prišel bo dan, ko se bo slovenski narod otresel nečloveškega komunističnega jarma in tedaj bo v Sloveniji postavil spomenike vsem, ki so se zanj borili, tudi kaplanom, akademikom in kmečkim fantom.

Rudolf Smersu

Soborci! — Mladini se je treba približati. Kako? — Začni brati Mladinsko vez, ki jo izdajajo v Buenos Airesu mladi ljudje, vneti za slovenstvo in živjeti v nove svetove. Naroči! Pri svojih otrokih, ki hodijo v srednjo šolo Marka Bajuka, ali so odborniki ali člani mladinskih organizacij. — Ne bo ti žal!

DRUŠTVENE NOVICE

GILBERT, Minn.

Poročilo predsednika Pavla Bajde na občnem zboru

Dragi prijatelji!

Kakor vsako leto tako so nam tudi letos odborniki podali zadosti obširna poročila in nam tako osvetlili na tem občnem zboru delo borčavske organizacije, oziroma naše podružnice v Gilbertu.

Če vemo za pravi vzvišeni namen in naloge te ideološke organizacije, potem bi moglo biti marsikaj boljše v naši podružnici, posebno kar se tiče prispevkov za invalide in tiskovni sklad. Sicer je po svojih močeh prav vsak nekaj prispeval, pač pa če upoštevamo nesebično delo naših Zveznih funkcionarjev, se mi zdi, da zasluži protikomunistični tisk in podpore invalidom večjo pomoč. Naš odbor je že večkrat sklenil in obljubil Zvezi svojo podporo v ta namen. Vsi pa si lahko predstavljamo, da je zadeva za blagajnika, kakor tudi za ostale odbornike, silno neredna, če mora nadlegovati posamezne člane za omenjene prispevke vsako leto.

Ker smo že lansko leto obljubili večjo pomoč v teh primerih, kar se ni zgodilo, skušajmo popraviti v tem letu, ki ga že začinjamo. Od nas samih, to se pravi od članov, je odvisno, če bo Vestnik mogel še izhajati ali ne. Saj je res žalostno, da se v večjih primerih sliši razgovore med člani in nečlani, če je ta naša borčevska organizacija sploh še potrebna, ali da jo je sploh bilo treba ustanoviti, ker aktivno proti komunizmu ne more nič storiti. Morda je res taka želja nakaterih posameznikov, da organizacija ni potrebna, da obstoja. Toda mislim, da se nam teh ni treba bati, ker taki, ki tako mislijo, že tudi v preteklosti niso mnogo storili proti našemu skupnemu sovražniku, brezbožnemu komunizmu, ki je zakrivil in povzročil potoke prelite krvi nedolžnih rojakov.

Mi ostal pa smo Bogu hvaležni, da nam je dal častitega gospoda svetniku Škulja in druge, ki so poklicali v življenje našo borčevsko organizacijo in svoje lastno glasilo, ki nam že dolga leta daje resnične podatke, gradivo iz domobranske borbe. Pojasnila o zahrbtnem vračanju Slovenske narodne vojske. Razvoj dogodkov naše poti v begunstvo, razne spomine borecev, ki včasih prikazujejo nadčloveški pogum in napore, ki presegajo vse mere v obrambi svobode vere in domovine.

O vsem tem nas poučuje Vestnik, ki ja glasnik nas in naših prijateljev. Dalje Vestnik obsega neprecenljivo, resnično zgodovinsko gradivo, ki bo poznejšim rodovom odkrilo vsa resnična grozodejstva brezbožnega komunizma na slovenski zemlji.

Poudarjam: podprimo tudi gmotno naš Vestnik, da bo v stanju še naprej vršiti redno svojo nalogo. Mislim, da se nam Vestnik zdi predrag samo takrat, če ga površno pregledamo, zaradi prezaposlenosti in drugih vsakodnevnih skrbi. Skušajmo ga ponovno vzeti v roke, kadar nam čas dopušča, in zdelo se nam bo, kakor da tega še nismo brali in če bremo še nekaj več starih števil, takrat bomo šele njegovo vsebino prav cenili in nikdar ne bomo tožili, da je glasilo predrago.

Vsi pa bodimo hvaležni tudi tistim, ki v Vestnik pišejo svoje spomine in druge zanimive podatke, ker če pomislimo nase, bomo ugotovili, da je to ogromno delo za slovenski narod in zgodovino, ki se ne da plačati z denarjem.

Obžalovanja je vredno, da se je organizacija razcepila na dvojca. Prvič je oslABLJENA moč v protikomunistični borbi. Drugič pa smo člani zelo prikrašani na člankih razih spominov in drugih dogodkov po svetu. Veliko

pomenijo tudi skupa denarna sredstvo in arhiv, kar pa je prisvojila nova zveza Tabor.

Mi želimo, da bi se Zveza borcev spet združila v eno mogočno organizacijo kar pa na vsa prizadevanja niti Zveza durovnikov ni do sedaj mogla doseči. Bog daj, da bi se na kak način s časom le dali približati drug drugemu.

OB NOVEM LETU 1968

(Iz nagovora č. g. Janeza šuštaršiča, Gilbert, Minn.)

Dragi prijatelji!

Začeli smo novo leto, leto Gospodovo 1968. Drug drugemu želimo srečo in božji blagslov. Za svoje voščilo si hočemo izbrati besede iz molitve za mir v sv. maši: „Naj Bog daje milostno mir v naših dneh, da bomo po njegovem usmiljenju vedno brez greha in varni pred vsakim nemirom.“

Greh in nemir ogrožata mir: greh razdre prijateljstvo z Bogom, nemir prinese trpljenje.

366 dni leži ped nami. Ne vemo, kaj bo prinesla bodočnost. Sodeč po znakih nam grozita greh in nemir.

Zelo značilno je, da je naš sv. oče izbral to leto za leto vere: treba je poživiti našo vero in utrditi zvestoba sv. Cerkvi v tem času zmede in splošnega emalovaževanja cerkvenega učiteljstva. Pomembno je tudi, da je papež oklical prvi dan leta za dan miru; moramo delati za resnični in trajni mir.

Da bomo izrabili to leto za utrditev vere in zvestobe Cerkvi pa tudi za ustvarjanje in utrjevanje pravega miru, se moramo držati božjega načrta. V listu sv. Pavla, kot ga beremo na novo leto, imamo božji načrt za življenje med letom: „Razodela se je milost Boga, našega Odrčenika... uči nas, da se odpovejmo brezbožnosti in posvetnim željam in na tem svetu trezno in pobožno živimo;... da bomo izvoljeno ljudstvo, vneto za dobra dela.“

Vedno lahko računamo na božjo pomoč, in ravno to nam daje pogum in zagon. Vedarle moramo to zaupanje podpreti z resnimi napor, da posnemamo Jezusa, da „živimo trezno, pravično in pobožno“ kot nam Cerkev naroča danes pri sv. maši.

Najprej trezno: moramo obvladati svoje slepe nagone in divje želje, ne smemo biti sužnji napuha, pohlepa ali počutnosti.

Nato pobožno: razviti moramo v sebi božje življenje, dano nam pri krstu, in to z molitvijo, rednim prejemanjem svetih zakramentov, sodelovanjem pri sv. maši in pokorščino božjim zapovedim.

Na zadnje pravično: dati moramo vsakemu, kar mu gre: Bogu svojo otroško vdanost kot najboljšemu Očetu; ljudem pravico in ljubezen kot svojim bratom in sestram.

Ako se bomo držali božjega načrta, bo leto 1968 dobro leto, storili bomo mnogo dobrega in sami se posvetili.

VSEBINA: ¿Quienes son los Eslovenos? — Ob desetletnici smrti svetnika Karla Škulja — Beseda mladine (Tone Mizerit) — Bodočnost gverilskega vojskovanja (S. Bc.) — Utrinki (Jože Melaher) — Kaj smo in nismo bili (Vinko Fortuna) — † Dr. Celestin Jelenc (Pavle Rant) — Brezmejna hinavščina (Zoran) — Dr. Tine Debeljak — čestitamo — Politični emigranti ali izseljenci (Karel Mauser) — Spominske besede ob junijskih proslavah v Buenos Airesu in Mendози — Gradivo k dialogu — Jugoslavija ali kaj drugega — Generali brez vojske — Prejeli smo — Pisma uredništvu
Društvene novice

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830

Propiedad Intelectual
No. 970.247 - 27/6/1968
Ramón Falcón 4158, Bs. As.